

Szerkesztőség kiadóhivatal és nyomda: Sul. Reg. Ferdinánd (József Mherceg-ut) 4. Telefon: 151. Sürgőnycim: Közlöny, Arad. :: Az Aradi Nyomda Vállalat tulajdona, kiadása és rotációs nyomása. Megjelenik naponta reggel.

ARADI KÖZLÖNY

Előfizetési árak: évente 1080, félévre 540, negyedévre 270, havonta 90 Lej. Külföldre havonta 50 Lejtel több :: Egyes szám 5 Lej. Vasárnap 6 Lej :: (Bucurestiben 50 bani felár.) Hirdetések tarifa szerit ::

XLVII. évfolyam, 18. szám

Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF

Szombat, 1932. január 23

Bál a munkanélküliekért

Az aradi vármegye háza termei, — amelynyire mi emlékszünk, — holnap, szombaton este nyílnak meg először, egy nagyszabású bál céljaira. Ezen a bálon vallási és nemzetiségi különbség nélkül, szeretettel vesz részt mindenki, mert azt a nemes célt szolgálja, hogy a szűkölködőknek jutasson egy-egy darab tüzfát, egy-egy falatka kenyeret. A munkanélküliségnek nincs nemzetisége és románnak, németnek, magyarnak egyforma emberi kötelessége segítséget nyújtani azoknak, akik erre rászorultak. Ezen a bálon tehát Arad nagy társadalmának minden rétege részt vesz, mert ha vannak is még korlátok, amelyek közöttünk meredeznek, ezeket a könyörületes szívek varázsereje ledönti. Kívánatos lenne, hogy ennek a jótékony ünnepélynek tanulságait ne csak társadalmi, hanem politikai téren is megsziveleljük valamennyien.

Az aradi és a megyei Magyar Párt érdemes elnöke, dr. Barabás Béla, a bál nagy társadalmi eseményével kapcsolatosan, egy Felhívást küldött be hozzánk, amelyet Arad magyarságához intézett. Szívből fakadó, bensőséges sorait az alábbiakban közöljük:

AZ EMBERSZERETET NEVÉBEN! Napról-napra súlyosabban nehezednek reánk a létfenntartás gondjai. Azokra is, kiknek vagyonuk van, azokra is, akik dolgozhatnak, de leginkább azokra, akiknek se munkájuk, se kenyerük. Neimcsak erkölcsi törvény, de emberi kötelesség is, segíteni a sors által üldözött embertársainkon s ha már a mostani súlyos viszonyok között munkát nem adhatunk, adjunk legalább kenyeret, ételt, fát, megszorult lakostársainknak.

A hatóságok jó példával járnak elől, mindenképpen igyekeznek a munkanélküliek súlyos helyzetén segíteni, még azt is megcsinálják, ami nem az ő feladatuk: bálát rendeznek, nem a multságért, hanem a jövedelemért, a munkanélküliek javára. És hogy ne kelljen terebért, fűtést és világítást fizetni, hát rendelkezésre állanak a vármegye háza termei. Ez a bál a hó 23-án, szombaton éjjel lesz, ahol már azért is jól fogják magukat érezni, akik megjelennek, mert tudják, hogy jót cselekszenek.

De az emberszeretet szolgálatán kívül, van egy nagy erkölcsi előnye is ennek a bálnak. Találkozni s érintkezni fog egymással Arad egész társadalmá, vallás- és nemzetiségi különbség nélkül. Itt összevegyülnek az egyházak képviselői, a hatóságok, tisztviselők, katonák és minden foglalkozású ember, nemcsak az emberszeretet, de a megértés, a kölcsönös rokonszenv jegyében is. Élvezetes lesz mindenki számára, mikor együtt látjuk a magyar, román, német és szerb női szépségeket, nemzeti viseletükben.

Őszintén sajnálom, hogy én nem lehetek ott, mert régebben tett ígéretem elszólít Aradról. De én csak egy ember vagyok. Azonban bízom benne, sőt kérem is magyar testvéreim, a magyar asszonyokat, leányokat, ifjakat, hogy aki csak teheti, nézzen fel erre a szép bálra, ne csak mulatni, de áldozni is.

A munkanélküliség egyformán sújt mindenkit s annál elszomorítóbb, minél nagyobb számmal vannak. Sajnos, itt a mi magyar testvéreink képezik — a többséget. Ez itt Aradon sok körülménynél fogva természetes is. De akármilyen sokan vannak, nem szabad tőlük megvonni a legszükségesebb támogatást. Ez a

Laval éleshangu beszéde Németország ellen

A francia sajtó véeménye szerint Franciaország visszanyerte akciószabadságát — Követelik a Saar-vidék megszállását — Kétszer is bizalmat szavaztak a kormánynak — Franklin Bouillon támadó beszéde

»Franciaország érdeke az ellentétek kiélezése«

Párisból jelentik: Az esti lapok felteszik a kérdést, hogy milyen rendszabályokat alkalmazhatna Franciaország abban az esetben, ha Németország nem teljesítené fizetéseit. Az Echo de Paris, Tardieu 1930. április 5-iki beszédét idézi, amelyben mint akkori miniszterelnök a hágai szerződés szankciójaként kifejti, hogy a hágai nemzetközi bíróság által megállapított feltételek nem teljesítése esetén Franciaország visszanyeri akciószabadságát.

Franciaország retorziói

Az Intransigeant azt írja, hogy mindenképpel Franciaország tagadja meg Németországtól a februárban lejárt 25 millió dolláros kölcsön meghosszabbítását. Ebben az esetben a Nemzetközi Fizetések Bankja sem újíthatna meg a reá eső 25 millió dolláros részletet. Ezenkívül azt ajánlja a lap, hogy bontsák fel az 1927-ben megkötött német-francia kereskedelmi kedvezményt, amely a németeknek jelentős kedvezményeket biztosít. Végül pedig azt javasolja, hogy az adósságok megfizetésének zálogaképpen tartsa kezében Franciaország a Saar-vidéket, mivel erre a szerződések módját nyújtanak.

Parlamentari körökben úgy tudják, hogy a kormány a parlamentben a bizalmi indítványt két részre osztva, fogja szavazás alá bocsátani. Az első rész Franciaország hadisarcra vonatkozó jogainak sérthetlenségét fogja leszögezni. A tulajdonképpeni bizalmi indítvány

pedig csak a második részben lesz, amelyet természetesen csak Laval tényleges hívei fognak megszavazni. Laval a bizalmi indítványt azért osztotta két részre, hogy a hadisarcok kérdésében szilárd és egységes parlament háttérje legyen. Hír szerint a radikális szociálisták máris úgy döntöttek, hogy a bizalmi indítvány első részét elfogadják, míg a második részt nem szavazzák meg.

A Kamara egyébként ma folytatta a külpolitikai vitát. Elsőnek a radikális szociálista Bergery szólalt fel, aki Brüning ismeretes hadisarc-kijelentéséből indult ki. Kifejtette, hogy a német kormány magatartásán már Hitlerék nyomása látszik.

A nemzeti-szociálisták most kihasználják a német válságot is, így igyekeznek a hadiadósságoktól megszabadulni. Ezután Franciaország külpolitikáját kárhóztatta, amely 15 év óta hibás utakon járt és negatív volt. Rávilágított arra, hogy adósságokat csak abban az esetben lehet behajtani, ha 1. az adós fizetőképes és ha 2. a hitelező kényszereszközökkel rendelkezik. Az adott esetben pedig mind a két feltétel hiányzik. A fegyverkezés kérdéssel kapcsolatban kijelentette, hogy Németország csak 1925-ig tartotta tiszteletben a versaillesi szerződés idevonatkozó pontjait, vagyis addig, amíg az ellenőrző bizottság Németországban működött. Ettől kezdve titkos fegyverkezést folytat.

Franciaország tiltakozik a német állásfoglalás ellen

Ezután Laval mondta el beszédét, amely lényegében ismétlése volt a kormány nyilatkozatának, azonban számos új szempontot is felvetett. Laval kijelentette, hogy a német kormány jogilag nem tagadta meg a jóvátételek fizetését. Franciaország különben is tiltakozni fog Németország jelenlegi állásfoglalása ellen. A francia kormány — hangsúlyozta Laval — nem engedi meg, hogy az elődei által hátrahagyott szerződéseken önkényes változásokat eszközöljenek. Franciaország addig a mértékig hajlandó elfogadni a jóvátételek fizetések csökkentését, ameddig neki is a háborús adósságokat elengedik. Franciaország nem engedheti meg, hogy Németország neki ebben a kérdésben diktáljon. A leszerelés kérdéséhez szólva, a miniszterelnök megállapította, hogy a francia álláspont megfelel a békeszerződések rendelkezéseinek. Franciaország nem járulhat hozzá olyan pontok elismeréséhez, amelyek csorbítanák Franciaország biztonságát.

Ezután a napirendi indítványt olvasták fel, ugyanakkor azonban Herriot külön napirendi indítványt tett. A napirendi vitánál Laval felvetette a bizalmi kérdést és a parlament végül is 303 szavazattal, 265 ellenében a radikális napirendi indítványt elvetette és bizalmat szavazott a kormánynak.

bál az emberszeretetet nemes célját szolgálja, azért legyen ott mindenki, — legyetek ott magyar testvéreim!

Adjon hátát az Istennek mindenki, aki adhat sokat, vagy keveset. Inkább adok, mint kérek. Aki pedig kap, annak is legyen jó szíve,

Laval felszólalása után Franklin Bouillon emelkedett szóíásra, aki azt hangoztatta, hogy a német-amerikai pénzügyi emberek a német pénzügy szövetségesei és nekik tulajdonítható a gyalázatos Hoover-moratórium. Németország — folytatta Bouillon — rosszakaratot tanúsít Franciaországgal szemben és ezért Németországgal szemben ellenséges politikát kell folytatnunk.

A kormány által támogatott határozati indítvány során ismét felvetették a bizalmi kérdést és a parlament 312 szavazattal 261 ellenében bizalmat szavazott a kormánynak.

Németországban nagy a megütközés

Berlini jelentés szerint Laval mai parlamenti beszéde Németországban nagy megütközést keltett. Politikai körök Laval éles hangjából arra következtetnek, hogy Párisnak az az érdeke, hogy az ellentéteket kiélezze, ahelyett, hogy a megegyezést szorgalmazza. Általános az a vélemény, hogy a francia kormány a Young-terv sáncai mögé bástyázza magát és formai kifogásokkal igyekszik a megegyezés útját elállani. Ezzel a felfogással nem lehet a német problémát megoldani, mondják a német politikai körök, amelyről a bázeli jelentés is megállapította, hogy „világraszóló jelentőségű”.

köszönettel, elismeréssel gondolni azokra, akik a mai rossz viszonyok között is fáradságos és áldozni kénytelenek az — emberszeretetet nevében.

Dr. Barabás Béla,

az aradi és aradmegyei Magyar Párt elnöke.

Impozáns részvét kísérté utolsó útjára

Arad társadalmi és gazdasági életének előkelőségei a temetésén — Vágvölgyi

Lajos dr. méltatta Rosenberg Arthurt, a szív emberét

Rosenberg Arthurt

Arad társadalmának általános részvéte mellett kísérték ma délelőtt féltizenegy órakor utolsó útjára Arad kereskedelmi és gazdasági életének egyik markáns alakját: az élete delén elhunyt Rosenberg Arthurt.

A ravatalt a zsidótemető halottasházában állították fel és azt a hozzátartozók, rokonok, jóbarátok és jóismerősök koszorúinak halma borította. A rokonok, barátok már a kora reggeli órákban megjelentek a temető halottasházában, hogy a temetési szertartás megkezdéséig lévő időt magukbamélyedve, imával töltsék el. Ott ültek az elhunyt legközelebbi hozzátartozói: felesége, gyermekei és testvérei.

Féltizenegy órakor Weisz kántor gyászdalával vette kezdetét a gyászszertartás. A ravatalt nagyszámban vették körül mindazok, akik utolsó kegyeletüket akarták leróni az elhunyt iránt. Ott voltak Arad társadalmi, gazdasági és kereskedelmi életének előkelőségei és számottevő tagjai, valamint nagyon sokan azok közül, akikkel a néhai Rosenberg Arthúr nemcsak társadalmi, de fizleti összeköttetésben állott és akik benne a mindig precíz, korrekt kereskedőt ismerték. De ott voltak azok is, akiknek gondjait, bajait életében jótekonny adományával igyekezett enyhíteni.

Weisz kántor és a templomi énekkar gyászdala után Vágvölgyi Lajos dr. főrabbi lépett a

szószékre és szívszorító gyászbeszédben emlékezett meg Rosenberg Arthúr érdemeiről. Azt az embert festette le, akinek gondolkodásában, cselekedeteiben mindig az érző szív dominált és vázolta azt a mintaszerű családi életet, amelyet élt.

A főrabbi szaval nyomán nem egyszer csuklott fel a jelenlevőkben, a zokogás fájdalomteli hangja. A mély gondolatokban gazdag beszéd befejeztével a főrabbi imát mondott,

majd pedig Weisz kántor gyászdala után megindult a temetési menet a sír felé, ahol örök nyugalomra helyezték Rosenberg Arthurt. Édesapjának, dr. Rosenberg Sándornak. Arad egykori nagynevű főrabbiának mauzoleuma mellett temették el az elhunytat. A friss sírhantot számos koszorú borította be, a melyeken a következő feliratok voltak: Isten veled — Irma, Sándor, Boriska, Arthurnak — Zelma, Vilmos, Legjobb barátunknak — Rózsi és Ottó, Isten veled — Tóti Rezső és családja. Felejthetetlen drága barátunknak — Büzsi, Aba, Szeretettel — Janka, Klári, Gyuri. A hű barátnak szeretettel — Irén, Erzs. Felejthetetlen jóbarátunknak — Rózsi és Andor. Utolsó üdvözlét — Klein Viktor és családja. Kegyelettel — Gyapjuiar Rt.

A Laval-kormány sorsától függ

a román-orsz megneemtámadási szerződés

Románia megbízottja szakította félbe a tárgyalásokat — A szovjet nem fogadta el Románia álláspontját

Bucurestiből jelentik: A Viitorul foglalkozik a rigai tárgyalások megszakításával és Sturdza meghatalmazott miniszternek a külügyminiszterhez küldött jelentéséből megállapítja, hogy a szovjet kategórikusan visszautasította a román álláspont honorálását, mire Sturdza közölte az orosz delegációval, hogy ilyen körülmények között semmi értelme nincsen a tárgyalások folytatásának. Oroszor-

szág válasza az volt erre, hogy Litvinov külügyi népbiztos Genében ugys találkozik Ghica külügyminiszterrel és közvetlen eszmecsere után tisztázhatják a helyzetet. A Viitorul megállapítja, hogy nincsen sok remény a közvetlen eszmecsere sikerére. A lap szerint az oroszok nem akarták magukra vállalni a tárgyalások meghiusulásának odiumát és azt hiszik, hogy Genében a rendkívül fontos nemzetközi problémák tárgyalása alkalmával nem fog feltűnést kelteni, ha a tárgyalások eredménytelenségének híre a nyilvánosságra kerül.

Az Adeverul azt hangoztatja, hogy az orosz-román megneemtámadási szerződés Laval mai bizalmi szavazatától függ. Ha a Laval-kormány a mai szavazás alkalmával többséget kap, ugy kétségtelenül támogatni fogja a román kormányt az orosz-román szerződés megkötésénél, mert Laval kötötte meg az orosz-francia megneemtámadási szerződést, amelynek érvénybelépését az orosz-lengyel és az orosz-román hasonló szerződés megkötésétől tette függővé.

A sorocai események közlése miatt

nyolc napra betiltották a Brassói Lapok megjelenését

A bucaresti-i sajtó tiltakozik a betiltás ellen

Brassó ből jelentik: Ma délelőtt kézbesítették a belügyminisztérium rendeletét a Brassói Lapoknak, amelyet Otescu belügyi alminiszter írt alá és amely a lap megjelenését 8 (nyolc) napra betiltotta a sorocai eseményekről írt cikkei miatt. A bucaresti-i lapok

egyhanguan tiltakoznak az alkotmány és a sajtószabadság megsértése ellen. A Lupta, és az Adeverul, Stefanescu Amza hadügyminiszter, ideiglenes belügyminisztert támadják, akinek rezsimje alatt ilyen törvénytelen rendelet kibocsátást nyert.

Ezelőtt harminc évvel...

Az ingyekenyer-akció sikere — Püspöki ajándék — Az épülő aradi Kulturpalota — A törvényesített „próbaházasság“

Forgassuk vissza a Mult elfakult krónikájának lapjait, melyek új szint kaptak ma a történelem visszfényében és lássuk mi történt Aradon és odakint a nagyvilágban harminc évvel ezelőtt?

Az Aradi Közlöny 1902-es évfolyamának január 23-iki számában sok érdekes eseményt örökítettek meg az elfakult betűk. Aradon a munkanélküliség árnyéka kísértett és a város társadalma igyekezett enyhíteni a fenyegető nyomort, amennyire csak lehetett. Az Aradi Közlöny nemes akciója, a Tabajdy-uccai kenyeresbolt, ahol minden éhezőnek, aki csak jelentkezett, nagy porció kenyeret szeltek le, akkor már javában működött. De beszéljenek inkább az elsárgult betűk:

A mai napot külön kell feljegyeznünk az ingyekenyer missziójának ez évi krónikájában. Ma kétezerhatszáznegyven adag kenyér fogyott el, tehát harmadfélezer éhező fordult meg a mai napon a kenyeres-boltunkban. Az előző két napról szóló jelentések szerint négyezerhatszáznegyven adag fogyott el a ropogós, friss kenyérből.

„Ha valaki fogalmat akar szerezni magának arról, hogy milyen nagy Aradon a nyomor, akkor keresse fel a Salacz-uccai kenyeresboltot“ — mondja tovább cikkünk.

Arad építészeti büszkeségét, a gyönyörű Kulturpalota helyét akkor még a Baross-park zöldelő fái és selymes pázsitja foglalták el. Az aradi Kölcsey Egyesület választmányi ülése elé ezen a napon érkeztek be az első tervek a Kulturpalota felépítésére kiírt pályázatra. Különböző jellegűek alatt küldték be a pályamunkákat melyeket érdemileg bíráltak el a választott döntő-bizottság tagjai. Ugyanakkor jutott

dülőre az új Minorita-templom építésének ügye. A belügyminisztérium jóváhagyta azt a határozatot, amely szerint a templom-ucca szabályozását a rend terveinek megfelelően fogják elvégezni. Az építkezéssel és a tervek elkészítésével a rend Tabakovits Emil aradi építész bízta meg. „A jelenlegi templom helyére bérházat épített a rend, s a földszintet üzlethelyiségek számára alakították át a másik szárnyon is. Az építkezésre a bérházzal együtt mintegy 700.000 koronát, míg a belső berendezésre körülbelül 100.000 koronát irányoztak elő“.

Telefonmizériák már akkor is napirenden voltak Aradon. Bár „Az aradi telefonkezelőség ellen keresve sem lehetett kifogásokat emelni, olyan szépen működött ez a modern intézmény“, mégis mulasztások történtek a postán, amely miatt Arad időnként egészen elzárva állt a külvilágtól.

A színház berkeiből érdekes Indiszkréció történetét tudtuk meg. De azért ne tessék semmi rosszra gondolni, csak egy kis rózsafüzérről volt szó, melyet Wolaika Nándor püspök ajándékozott Szoyer Ilonkának, a bájos énekesművésznőnek. „Sokaknak feltűnt, hogy a kisasszony azóta nem visel semmiféle ékszer, csak ezt az olvasót“ — írja az Aradi Közlöny 1902-ben. A művésznő az értékes rózsafüzér viszonzásául elküldte a püspöknek sikerült arcképét tiszteletteljes és megleghangu dedikációval.

A legérdekesebb furcsaságok a társadalmi élet és főként a házasság terén merültek fel harminc év előtt. Newyorki jelentés szerint a házasságjogot veszélyeztető törvény lépett életbe, amelyet „a megboldogult Savigny tudós, korunk hiányos törvényalkotásai közé sorozna“. Az új törvény megengedi — írja a régi szám — hogy a felek két tanu és egy jegyző előtt házasságot kössenek. Ha hat hónap alatt a házassági szerződést a felek aláírás végett a városi tanácsnak be nem mutatták, akkor a

házasság érvénytelenné vált és hat hónapi együttélés után a férj és feleség minden további ceremónia nélkül elválhattak egymástól. Ez a rendelet tulajdonképpen a már akkor is „erősen divó“ próbaházasságot törvényesítette.

Törvény az aszfaltbetyárok ellen — így szól a másik jelentés amely, mondanunk sem kell, szintén Amerikában született meg. Amerikában a nők olyan kiváltságos jogokat élveznek, mint sehol a világon. 1902-ben komoly törvénytervezetet nyújtottak be az amerikai törvényhozó testület elé a nőknek az „aszfaltbetyárokkal“ szemben való megvédésére...

Egy angol lap viszont pályázatot hirdetett erre a kérdésre: „Milyen nőt vegyünk feleségül?“ Emil Faguet francia író az érdekesebb feleletekből három sarkigazságot állított fel, a mely rendkívül jellemző a kor izlésére. Kiválmaira nézve a nősülés terén. Emile Faguet kategórikusan kijelenti, hogy: „Ne vegyünk feleségül féltűnő feminisztát, sem feltűnő szépségű nőt, de legkevésbé túlságosan fiatal és „felvilágosodott“ leányt“. Egy neves amerikai író ezzel szemben az ideális férj típusát állapítja meg akkor izlése szerint Hart Lavinia így okoskodik:

„Ma, amikor a férj a ház ura, a felesége pedig neki engedelmeskedni tartozik, igazán nehéz, hogy a férfi ideális férj legyen. Mihelyt azonban fordul egyet a világ — és ez a fordulat, tekintve a mindjobban erősödő emancipációt, nem késik már soká — már jóval nehezebb lesz ideális férjnek lenni midőn egyenlőjü hitevérsáiktól kell kiérdemelnünk magunk ezt a címet“. Lavinia asszony könyvében ki-domborodik a harminc év előtti ideális férfi alakja. „Födolog, hogy az ideális férfi egészséges legyen, mint a makk. A mintaférj tehát egészséges, önfeláldozó és kerüli a szép asszonyokat“.

Milyen boldog világ volt az, amikor az emberek ráérték az ilyesmiből nagyfontosságú problémákat csinálni...!

Rejtélyes körülmények között tűnt el egy aradi főtisztviselő felesége

Az urlasszony vizkereszt napján hagyta el otthonát, ahová nem tért még vissza — Nagy apparátussal indult meg a rendőri nyomozás, amely eredménytelen maradt — Az eltűnés előzményei — A kétségbeesett férj nyomoz eltűnt felesége után —

Kopriva Vince attól fél, hogy felesége öngyilkosságot követett el

Ötvenöt év körüli ur ül a szerkesztőségi szobában. Kalapját a kezében tartja, körülnéz, láthatólag nehezen szánja rá magát a beszédre, de végül mégis csak elkezd:

— Szomorú ügyben jöttem...

— Tessék csak elmondani...

Most megint szünet áll be, hallgat, majd pedig váratlanul, de mégis halk hangon ezt mondja:

— De ne tessék szenzációt csinálni belőle... Hisz ugyis úgy fáj nekem... Az önök segítségét kérem, esetleg így sikerül valami eredményt elérnünk, megtalálnunk az eltűnt feleségemet... Vagy legalább is nyomára bukkannunk...

Felnéz, mintha biztatást keresne és amikor arra kérjük, hogy adja elő részletesen mondanivalóját, elbeszéli, hogy Kopriva Vincének hívják, műszaki tisztviselő az egyik aradi gyárban, majd pedig így folytatja:

— Talán jobb lenne, ha előlről kezdeném.

Két héttel ezelőtt, Vizkereszt napján, nyomtalanul eltűnt a feleségem... Amikor másnap sem tért vissza, eltűnéséről azonnal jelentést tettem a rendőrségen,

amely be is vezette a nyomozást. Azonban ennek ellenére még a legkisebb nyomot sem sikerült találni arra vonatkozólag, hogy hová tűnhetett, hová mehetett. Ezért fordulok most önökhöz, hátha ez segít...

Megpihen, Izzgatott. Nem is tudja, hogy mit mondjon először, talán az egészségre szeretné elbeszélni, vagy talán csak a legszükségesebbeket, mert hiszen láthatólag minden fáj neki.

— Hogyan és mikor vették észre feleségének eltűnését? Nem hagyott semmi üzenetet vagy levelet hátra? — kérdezzük.

— Szerdán reggel történt... Ünnepe volt, nekem sem kellett bemennem a gyárba. Kicsit későbbben is keltem. Tíz óra felé elmentem a vasutállomásra, ahol dolgom volt. Feleségem uccai ruhába öltözködött, kabátot, kalapot vett magára, az imakönyvet is magához vette: a templomba ment. Elkészöntünk egymástól. És azóta nem láttam... Délben nem jött haza. Ekkor megkérdeztem anyósomat, özvegy Huri Ferencnét, aki nálunk lakik, hogy nem-e hagyott feleségem valami üzenetet, de azt a választ kaptam hogy: nem.

Kutatás a Maros partján

Ismét elhallgat. Már folytatná, mondaná tovább, de érzi, hogy itt most másról is beszélni kelle, neincsak arról, ami szorosán az „ügyhöz“ tartozik, hogy bővebb magyarázatot is kell adni. Végre rászánja magát:

— Mert tetszik tudni, én voltam a második férje. Előzőleg egy nagyvári gyógyszerésznek volt a felesége. És annakidején — mint hallottam — többször is megtörtént vele, hogy amikor férjével összetűződött, elment hazulról, de este fáradtan mindig hazatért. Mert nagyon ideges volt szegény... Én tehát arra gondoltam, hogy esetleg nézeteltérése támadt az édesanyjával és azért ment el, de este majd csak visszatér...

— És ön nem is gyanítja, hogy hova tűnhetett, hogy hol lehet?

Néhány percig késik a válasz. A szavak mintha feltolulnának Kopriva Vince mellében és nem találnának utat kifelé. Halkan, irtózva két utra a válasz:

— Egészen biztosan öngyilkosságot követett el.

Amikor önkéntelenül fejünkkel nem-et intünk, ő csak bólint:

— De igen... Én másnap kint jártam a Maros partján, jártam a hidakon. A folyó akkor még zajlott és olyan könnyű a hídról a Marosba ugrani... Végigjártam a partot, de semmi nyomot sem találtam

— És mi lett volna a közvetlen oka az öngyilkosságnak?

Mint a legtermészetesebb, a legmagátólértetődőbb válasz hallatszik a ma már sablonossá vált mondat:

— A gazdasági viszonyok... Mert, tetszik tudni, az első házasságából öt gyermeke származott. Négy fiu és egy leány. Ezek már mind felnőtt emberek és három közülük Budapesten tartózkodik, míg kettő itt, Romániában. E hó ötödikén levelet kapott Budapestről, hogy az egyik fiu állás nélkül van, rendkívül rossz anyagi viszonyok között él és attól lehet tartani, hogy öngyilkosságot követ el. Mi ekkor küldtünk pénzt a fiunak amiből egy darabig élhetett. Néhány nappal ezután Kolozsvárról kaptunk levelet, amely viszont arról adott hírt, hogy lányának megy rosszul a sora, alig tud szükös keresetéből megélni. Feleségem rendkívül érzékeny lelkű asszony volt és nagyon szívére vette egyetlen leánya kétségbeesett panaszt. Sokat töprengett azon, hogy miképpen tudna segíteni gyermekein.

Táviratok a rokonsághoz

— És amikor elment hazulról, mit vitt magával? — kérdezzük.

— Fekete szilskin bunda volt rajta, kalap és hócipő. A haja bubira volt nyírva. Különböző középkermetű, molett asszony volt, kora: 52 éves.

— Pénzt nem vitt magával, utlevél sem volt nála, így tehát ki van zárva, hogy Magyarországra utazhatott volna. Másnap pedig táviratoztunk az összes rokonokhoz, Kolozsvárra és Nagyváradra is, de mindenhol azt a választ kaptuk, hogy oda nem érkezett. Én tehát most arra szeretném kérni önöket,

A nátha és mindenmemű hülések gyógyszere az ASPIRIN-TABLETTA!

De csakis valódi, a „BAYER-KERESZTTEL“ és eredeti csomagolásban 20 és 2 tablettával.

Információt kértek a határállomásoktól, innen azonban azt a választ kapták, hogy Kopriva Vincéné a határállomásokon át nem hagyta el az országot. Megkeresték a kolozsvári és nagyvárad rendőrségeket is, de ez nem hozott eredményt. A nyomozás annál nehezebb volt, mivel az eltűnt urlasszony nem hagyott levelet hátra. Az ismerősök és szomszédok azt vallották, hogy Kopriva Vincéné, aki — mint említettük — rendkívül szenzibilis lélek és egyben ideges természetű volt,

többször is hangoztatta, hogy öngyilkosságot követ el.

Megállapítást nyert az is, hogy édesanyjával

Egy Casanova mindenképen érdekes

MALEK MINT CASANOVA

azonban minden ismert Casanovánál jobban érdekli a közönséget.

hogy tegyék közzé a lapban azt, hogy abban az esetben, ha valaki tud róla, látta, vagy esetleg csak valami nyomot tudna adni, jelentkezzen az Aradi Közlöny szerkesztőségében.

Mintán megígértük, hogy a felhívást közzé tesszük a lapban, fátyolos hangon folytatja:

— Erről talán nem is kellene beszélni... De mégis elmondom. Az ember ilyenkor a természetfeletti, eddig nem ismert erők létezésében kezd hinni és minden apró és esetleg véletlen dolognak jelentőséget tulajdonít. A vizkereszt utáni napon történt. Az anyósom reggel elmondotta nekem, hogy éjjel egy óra körül az ablakon csörömpölést hallott. Hirtelen felugrott, mert azt hitte, hogy a feleségem kopogtat. Az ablakhoz ment, kinézett rajta és ekkor a sötétben csak annyit látott, hogy egy fényesen ragyogó meteor lebukik az égen, hosszu tűzcsóvát hagyott maga után...

A kezét az ölébe ejti, a feje a mellére hajlik:

— Talán éppen akkor történt... Azóta tiz évet öregedtem... — szól zokogva.

Arra vonatkozólag pedig, ami „akkor történt“ a rendőrség két héttel ezelőtt valóban titokban bevezette a nyomozást. Akkor még remélték, hogy Kopriva Vincéné megkerül és nem akarták az ügyet nyilvánosságra hozni. A nyomozás azonban nem járt eredménnyel.

többször is volt nézeteltérése, így azon a napon is, amikor a templomba ment és amelytől fogva nem jelentkezett. A szerencsétlen férj két héttig várta a nyomozás eredményét, míg most az Aradi Közlönyhöz fordult, mivel reméli, hogy esetleg így sikerül feleségének legalább nyomára bukkannia.

Nyomozás — nyomok nélkül

Miután felesége rejtélyes eltűnésének történetét előadta, Kopriva Vince feláll, elkészön és elindul az ajtó felé. Most megegyeszer visszafordul: látni rajta, hogy szinte összeroppan ennek a titokzatos, megmagyarázhatatlan, kideríthetetlen tragédiának a sulya alatt.

— Csak legalább valami nyom lenne — mondja. Valami, amin el lehet indulni.

És még valamit mond, amit már az elején is szükségesnek tartott megemlíteni:

— Nagyon kérem, ne tessék szenzációt csinálni belőle. Hisz ugyis úgy fáj nekem és a szeméből előtörő könnyektől elakad a hangja.

Valóban: ennek a cikknek már több a feladata, mint egyszerűen híriül adni ezt a szomorú szenzációt. Ez a cikk akkor teljesítené valóban feladatát, ha az esetleges jelentkezők segítségével sikerülne az első nyomot megadnia Kopriva Vincéné felkutatásához és ezzel hírt adna egy férjnek a feleségéről és öt gyermeknek — az édesanyjáról

Póstatisztlviselők bálja ma este a Központban

Szántó György drámát irt Matuskáról, Grandguignolszerű a dráma felépítése — Személyesen viszi a biatorbágyi rémről fel hétfőn Budapestre — A drámát németre is lefordítják

Rendkívül érdekes irodalmi eseményről hullott le ma a titoktartás fátyla. Szántó György, az Aradon élő kitűnő író hetek óta dolgozik legújabb művén, amelyet a mai napon fejezett be. Szántó György színes írói fantáziáját *Matuska Szilveszter, a biatorbágyi rém alakja foglalkoztatta* és abból az érdeklődésből, amelyet a biatorbágyi merényletnek a lapok hasábjain kidomborodó véres sziluettje keltett fel Szántó Györgyben, egy háromfelvonásos dráma tervét dolgozta ki, amely egészen újszerű, modern formában foglalkozik Matuska Szilveszterrel.

Felkerestük lakásán Szántó Györgyöt, aki ugyszólván az alkotás befejezésének pillanatában beszélt darabjáról, amelyet írói működése koronájának tart. A lefüggönyzött, besötétített szobába már belopózott az esti szürkület. Szántó György keze ott nyugszik a féltve őrzött kéziratcsomón és beszél:

— Egy hónapja dolgozom ezen a drámán, de senki sem tudott róla, csak közvetlen környezetem. Csendben, a legnagyobb elzárkózottságban irtam meg a Matuska-estet. Éppen egy órával ezelőtt fejeztem be. Hétfőn már viszem is fel Budapestre. Még nem határoztam arról, hogy melyik színházhoz nyújtom be a darabot.

— A Matuska-estet kitűnő regénytéma, nem irt regényt belőle?

— Elsősorban is: regény és dráma, két olyan műfaji ellentét, aminek semmi köze sem lehet egymáshoz. Ellensége vagyok minden regénydramatizálásnak, regényből sohasem lehet jó dráma, legfeljebb rossz kivonat. A kettő annyira kizárja egymást, hogy amióta drámatémák izzatnak, regényírásra nem is gondolok.

— Hogyan jutott eszébe a Matuska-téma színpadra vinni?

— A feleségem olvasta egy újságcikkben, hogy Matuska már gyermekkorában vonatösszeállításokat játszott. Megjegyezte, hogy vajjon mit fog érezni Matuska leánya, ha egyszer az ő fiát is rajtakapja egy ilyen játékon. Ebben a pillanatban készen állott előttem az egész tragédia, vagy inkább tragikomédia. A következő negyedórában már elkészítettem a vázlatot felvonások, aztán jelenetek szerint. Magát a darabot egy hónap leforgása alatt irtam meg.

— Milyen szemszögből világította meg az érdekes aktualitást?

Matuska szimbolikus drámája

— Annak a pillanatnak a szemszögéből, amely az aktualitást az örökkévalóságba lendíti. A Matuska név nem is szerepel a drámában, annyira nem fontos. Ő maga sem. Legalkalmasabbnak a grandguignolt éreztem erre. Az első felvonásban a szerző bemutatja feleségének a dráma hat szereplőjét, megjegygye, hogy a két főszereplőt nincs módjában bemutatni. Az egyik, a nagypapa, már nem él, az unoka még nem él. Aztán megmozdul a hat bábu, egyre fokozottabb vérkeringéssel. Az utolsó felvonást a színgazgató, a rendező és a dramaturg zárják le, miközben a hat szereplő újra bábuvá merevedik. A dialógusok a színpadi technika kereszttetszetét adják, kereszttülfürészelem a bábuakat, mint a gyermek, aki látni akarja a baba belsejét. Remélem, nem fűrészpor hull majd ki belőlük. A darab átírása aztán próbaközben történik és azzal végződik, hogy a próba megkezdődik. Az első felvonás első jelenetének kezdőszavainál gördül le a függöny.

— Mit akar szimbolizálni ezzel a befejezéssel?

— Hogy minden vég egy kezdet. Szereplők vagyunk mindnyájan azon a nagy színpadon, ahol a dramaturg a kor, a rendező a történelem, az igazgató a nagy ismeretlen, akit Istennek, sorsnak, végzetnek, vagy más efelé-nek szokás nevezni.

— Mi történt azzal a drámájával, amelyet a múlt szezonban a Magyar Színház igazgató-sága elfogadott?

— Löbl János, a Magyar Színház pénzügyi menedzsere, akivel szerződést kötöttem és aki a darabot le is előlegezte, valami alantas intrika következtében jónak látta megállapodásunkat letagadni. Ebben az ügyben e hó végén lesz tárgyalás a budapesti illetékes bíróságon, miután Löblt bepereltem. A tárgyalás eredményéről értesíteni fogom az Aradi Közlönyt. Most még csak annyit, hogy ugyancsak hétfőn adom postára a dráma kéziratának egyik kópiáját, amelyet Berlinbe küldök. Kamp László, a Berlinben élő kitűnő műfordító barátom fogja németre lefordítani és hangosfilmmel helyezi el. Hogy melyik sikerül előbb — egyik nagy budapesti színházzal előadni vagy a berlini Tonfilm-stúdióban elhelyezni — az még a jövő titka. Én mindenesetre bízom a sikerben, ki bízzék, ha én nem?

Szántó György barátságosan kísér ki, meglegedett arcáról sugárzik a jól végzett munka tiszta öröme és bizik, reménykedik a sikerben, ami minden bizonnyal nem fog elmaradni. Szántó György egy hónapot tölt most Budapesten és midőn visszatér, már a Matuska-dráma bemutatójáról akar beszámolni.

Cs. P.

A törvényszék felmentette a sikkasztással vádolt kurticsi gabonaszállítót

Beigazolták vették az elszámolási viszonyt

Ma foglalkozott az aradi törvényszék Urs Tódor kurticsi-i gazdálkodó ügyével, aki — mint ismeretes — Kohn Jakab aradi terménykereskedőtől 158 ezer lejt vett fel azon célból, hogy azért gabonát vásároljon. Urs Tódor azután nem jelentkezett sem a pénzzel, sem a gabonával. Kohn beperelte és ma állt bírái előtt Urs, ahol azzal védekezett, hogy a pénz egyrészt szállított gabonát és még elszámolásban vannak. A bíróság helyt adott Urs védekezésének és felmentette, mert — az indokolás szerint — az nem igazolódott be, hogy Urs nem szállított gabonát. Egyben utasította Kohn Jakabot, hogy követelését Urssal szemben polgári uton érvényesítse.

A vádtanács megerősítette Joanovits József rendőrtiszt letartóztatását

A rendőrtiszt azzal védekezett, hogy a pénzt visszaszolgáltatta.

Az aradi vádtanács ma foglalkozott a letartóztatott Joanovits József subkomiszár ügyével, aki — mint ismeretes — a nála letétben levő 1900 lejt és tizenegy pengő hivatalos pénzt elulajdonította. Joanovits azzal védekezett, hogy a pénzt már visszaszolgáltatta az illetékes helyre. Ennek ellenére a vádtanács a további fogvatartását határozta el.

MESSENGER BOY VÁLLALAT

OCTOGON (a Minorita templommal szemben).

Elvállalja mindennemű megbízások gyors, pontos és diszkrét elintézését. A vállalat délelőtt 1-3 között, este 7 óra után, továbbá vasár- és ünnepnapokon zárva van. — A közönség kéri, megbízásaikkal fenti órákon kívül a vállalatot ne keresni.

Halálos áldozata van a rendőrök fegyverhasználati engedélyének

A sorozatos bűnesetekre való tekintettel, a rendőröknek szabad a fegyverhasználat, ha a bűnös ellenállást tanúsít — Egy elfogott és menekülni akaró tolvajt lelőtt az üldöző rendőr

Bucurestiből jelentik: A fővárosban sorozatosan előforduló rablások és gyilkosságokra való tekintettel, a rendőrhatalóságok vezetői rendkívül szigorú intézkedéseket léptettek életbe. Feljogosítottak ugyanis minden rendőrtisztet, hogy abban az esetben, ha az elfogott betörő, gyilkos, vagy más bűnöző a legkisebb ellenállást is tanúsítaná, ugyazonnal használják fegyvereiket. A szigorú rendelkezésnek már a legelső napon meg volt az első halálos áldozata.

A délelőtti órákban az egyik szolgálatban lévő rendőrszem egy tolvajt fogott el, aki Bucuresti egyik forgalmas utcáján felhasználva azt az alkalmas pillanatot, amikor a rendőr félrenézett, hirtelen futásnak eredt. A rendőr erre szó nélkül előkapta szolgálati revolverét és a nyílt utcán a menekülő tolvaj után lőtt, akit oly szerencsétlenül értek a revolvergolyók, hogy pár pillanat alatt kiszenvedett. Az ügyben megindult a vizsgálat.

Megszigorították Aradon az utlevelek kiadását

Minden utlevélkérelmezőnek igazolnia kell vagyoni állapotát, valamint azt, hogy van pénze a külföldről való hazatéréshez — Az utóbbi időben többen a konzulátusok költségén tértek haza

Az aradi rendőrségre a napokban rendkívül érdekes rendelet érkezett, amely az utlevél beszerzésével áll összefüggésben.

A rendelet tulajdonképpen már régebben érvényben volt, azonban azt jórészt csak a megyében alkalmazták. Most azonban újabb intézkedés érkezett, amelynek értelmében az eddigi rendeletnek szigorított módon kell érvényt szerezni.

Arról van ugyanis szó, hogy ezentúl csak az kap utlevelet, aki elfogadható módon igazolni tudja, hogy a belföldön megfelelő vagyonnal, foglalkozással rendelkezik és hogy bizonyítani tudja azt, hogy a külföldön van miből megélnie, valamint azt is, hogy visszautazásának költségeit fedezni tudja.

A szigorított rendelet értelmében azonban ezentúl — rendőri szakkifejezéssel élve — a

rendőrségnek a szó szoros értelmében „le kell nyomozni” a kérvényező vagyoni állapotát. Így például, hogy állásban van-e, üzlete van-e, rendelkezik-e vagyonnal, van-e háza és ha igen, akkor nincsen-e megterhelve, stb., stb. Mind olyan dolgokat, amelyek végeredményben a külföldre utazónak magánügyét képezik és amelyeket egy egyszerű rendőri utánjárás során, nem is lehet precízen „nyomozni.”

A kormány ezt a rendeletet azért adta ki, mert már többször megtörtént, hogy román állampolgárokat az állam költségén kellett hazaszállítani és most ezt akarják elkerülni. Valóban: az állam pénzügyi helyzete nem a legroszább és a költségvetésből talán nem is telik ilyen fölösleges és előre nem látott kiadásokra. A rendelet végrehajtásánál azonban arra kell vigyázni, hogy az ne adhasson alkalmat esetleges visszaélésekre.

Elfogták Dumitrescu mérnök és leánya rablógyilkosait

A rendőri nyomozás megállapította, hogy nyolcvankétezer lej készpénz és ékszerek tűntek el — A portás gyanúja — A gyilkosok kora reggel hagyták el borzalmas tettük színhelyét — A véletlen a rendőrség kezére juttatta a gyilkos szobaleány fényképét

Dumitrescu Lucia előre megérezte borzalmas halálát

Bucurestiből jelentik: Dumitrescu mérnök, volt vezérigazgatónak és leányának borzalmas meggyilkolása, még mindig izgalomban tartja egész Bucuresti lakosságát. A rendőrség munkáját részben megkönnyíti az a körülmény, hogy a borzalmas rablógyilkosság elkövetői ismertek a hatóságok előtt. Ugyanis, mint ma számunkban megírtuk, a hatóságok a következő szövegű cédulát találták a rablógyilkosság színhelyén:

„Ne üldözzenek. Mi vagyunk a gyilkosok. Pénzt nem találtunk. Vasile és Julia.”

Ebből a cédulából azután a rendőrség megállapította, hogy az aláírók, illetve a gyilkosok Borcanu Eugenia szobaleány és ennek barátja Morarus Vasilie, aki szintén a mérnök szolgálatában állott.

A rablógyilkosság ügyében ma délelőtt a rendőrség újabb értékes adatok birtokába jutott. A délelőtti folyamán ugyanis egy fiatal parasztleány jelent meg a meggyilkolt mérnök lakásánál és be akart menni. Amikor a lakás bejárata előtt posztoló rendőr megkérdezte, hogy kit keres, a leány a következőket válaszolta:

— Eljöttem, hogy meglátogassam Julia nővéremet, aki Dumitrescu mérnök urnál szolgál.

— Éppen jól érkezél fiam — mondotta a rendőr, majd a megszeppent leányt egy autóbába tette és a rendőrségre vitte. Itt azonnal megkezdődött kihallgatás, melynek során a leány olyan adatokat mondott el ugy nővéréről, mint annak barátjáról, Morarus Vasileről, amelyek nagy fontossággal bírnak a nyomozás további során. A fiatalabbik Borcanu leány egy fényképet is átadott a hatóságoknak, amely nővérét ábrázolja több barátjával együtt.

Kedden távoztak el a gyilkosok

A rendőrségen ma kihallgatták Mustafa Beiram portást, annak a háznak felügyelőjét, amelyben a rablógyilkosság történt. A portás elmondta, hogy úgy a leány, mint a fiú kedden, kora reggel távoztak el otthonról. Mindegyikük kezében egy-egy bőrönd volt és mivel utra készen látszottak, meg is kérdezte tőlük:

— Na mi az, hová mentek azokkal a csomagokkal?

— Ezek a mi csomagjaink és ha tudnád akarod, elmegyünk a mérnök urtól — válaszolta a gyilkos leány.

— Ő küldött el benneteket, vagy pedig ti hagytátok ott őt? — kérdezte a portás.

— Mi hagytuk ott a mérnökéket!

— Hát aztán — faggatta őket tovább a portás — miért mentek el ilyen kora reggel, miért nem várjátok meg, amíg a mérnök ur vagy a kisasszony felkel?

Ez a sok kérdezőgés nagyon felbőszítette Morarus Vasilet és erélyesen rászólt a portásra:

— Te figyelj ide, akarod, hogy meggyíljön velem a bajod? Ha nem, akkor fogd be a szád!

— Nekem tudnom kell, — válaszolta a házielügyelő — hogy, ki hagyja el a házat, különösen pedig ilyen kora reggel.

Beiram portás elmondta még, hogy a megismerhetően idegesen viselkedő ember azzal hagyta ott őt, hogyha akar még valamit tudni, egy menjen fel a mérnökhöz és amál érdeklődjön. A portás vallomása során azt is megemlítette, hogy a gyilkosság éjszakáján körülbelül 10 és 11 óra között lármát hallott Dumitrescu mérnök lakásából, azonban ennek nem tulajdonított különösebb jelentőséget, mert gyakran megtörtént, hogy a szobaleány és a barátja még a késő éjszakai órákban is vesze-

kedni szoktak és most is hasonlóra gondolt.

A nyomozás során megállapítást nyert, hogy annak ellenére, hogy a rablógyilkosok a hátrahagyott cédulán azt írták, hogy pénzt nem vittek magukkal, nagyobb összeget raboltak a lakásból. Eltűnt ugyanis 32 ezer lej készpénz, ezenkívül pedig a mérnöknek és leányának összes ékszerei is, amelyek egy értékes dobozban voltak az egyik szekrényben elteve. A pénzen és ékszereken kívül a lakásban található értékes tárgyakat, ruhákat, sőt még a mérnök lábáról a cipőt is magukkal vitték, a melyet azután huzztak le róla, miután már végeztek vele. A rendőrség kihallgatva Dumitrescu mérnök fiát is, aki szintén Bucurestiben lakik és aki elmondta, hogy biztos tudomása van arról, hogy édesapjának 32 ezer lej megtakarított pénze volt és így azt csakis a tettesek rabolhatták el.

Nagy összegek voltak a mérnök lakásán

Dumitrescu mérnök egyébként igen gyakran nagyobb összegű pénzeket szokott lakásán tartani és erről valószínűleg tudott a szobaleány is, aki azután barátjával, aki mindössze pár napja, hogy a mérnök szolgálatában állott, megbeszélte, hogy meggyilkolják őket és a pénzzel megszökönek. Dumitrescu ugyanis összeköttetésben állott a „Creditul Industrial” intézettel, amelytől megbízása volt, hogy a „Luca” textil-cég tisztviselőit minden tizenötödikén kifizesse. Ezért azután a tisztviselők kifizetésére magához vett összegeket minden egyes alkalommal lakására vitte és itt eszközölte a kifizetéseket. E hó 15-én szintén így tett, azonban több tisztviselő nem jelentkezett a pontos időben a fizetésért és így még 50 ezer lej maradt a mérnöknel, amit az egy aktatászkába tett és dolgozószobája íróasztalának fiókjába zárt el. Ezt az összeget a hatóságok meg is találták és valószínű, hogy a büntény elkövetői tudták erről a pénzről, keresték is, azonban nem találták meg.

A rendőrség részéről tegnap délután három detektív utazott el a fővárosból és Bucovina-ba mentek, mert a hatóságoknak az a gyanújuk, hogy a tettesek kedd délelőtt, amikor a fővárosból elutaztak, Bucovina felé vették útjukat. A hatóságok különben remélik, hogy két-három nap múlva, sőt talán még rövidebb

Argetoianu meghosszabbította londoni tartózkodását

A londoni bankárok villásreggelit adtak a pénzügyminiszter tiszteletére — Argetoianu meg van elégedve külföldi utja eredményével

Londonból jelentik: Argetoianu tiszteletére ma a londoni bankárok villásreggelit adtak. A román pénzügyminiszter, aki egyébként már vasárnap visszatér Bucurestibe, megelégedéssel nyilatkozott londoni utjának eredményeiről. Egyben hangoztatta azt is, hogy londoni utja csupán udvariassági jelleggel bírt és nem függ össze semmiféle kérelmmel.

Argetoianu pénzügyminiszter, akinek program szerint ma délelőtt kellett volna Párisba visszatápnia, öt nappal elhalasztotta utazását és tovább folytatja londoni tárgyalásait. Ennek következtében a pénzügyminiszter nem lesz jelen a parlament megnyitásánál, mert londoni tartózkodásának befejezése után néhány napot feltétlenül Párisban kell töltenie.

A Lupta szerint a pénzügyminiszter utjának eredményeit erősen befolyásolják a külföldi politikai események, mindamellett bizonyos sikereket elért a pénzügyminiszter.

A beérkezett hírek szerint a londoni tartózkodás meghosszabbítása összefüggésben van a párisi tárgyalásokkal. A külpolitikai kou-

Semmering

Ausztria.

Küzdövel téli sport és magaslati üdülőhely. 1000 méterre a tengerszint felett. 2 órára Wien-től és Grácztól. Felvilágosítást és prospektust küld a turizmusigazgatóság.

Az egyedül szálloda kilitással a Rax-ra és a Schneeberg-re a

Grand Hotel

PANHANS

az osztrák Alpok legszebb és legnagyobb sport szállodája. A sport és társas élet központja. Teljes első osztályú ellátás S. 18. — feljebb. A osztrák. Sportpenzióban S. 12. — feljebb.

KURHAUS SEMMERING

Phisikal-áttitokos magaslati gyógyhely, legmodernebb kényelem, legelőnyösebb téli tartózkodás szenvedők és údítók részére. Főorvos: Ob.-Med.-Rat Dr. F. Hanay.

Méréselt panaszok (szoba, étkező, fürdő, normális kúra, orvosi felügyelet) S. 23. — feljebb a prospektusok.

SOMMHOFF PENZIO Tulajdonos: Dr. Tilk R. Elsőrendű csanádi panzió gyönyörű déli fekvéssel, 40 vendégszoba, 1000 méter magas, nagy társas-terem. Központi fűtés. Lakosztályok turizmusával és telefontal. Számos déli fekvésű erkély. Ikonográfia. Autógarage.

WOLFSBERGKOGEL Szálloda és panzió

Déli naps fekvés. Központi fűtés. A sportpályák közelében. Autógarage. Jó polgári konyha. Penzió S. 10-től. Neumayer Lipót

STEFANIA szálloda és panzió

Jó polgári ház. Teljes ellátás S. 10.40-től. — Tulajdonos: Mager Josef.

WALLNER PENZIO Teljes ellátás fűtéssel és minden díjjal együtt S. 12.80 (október 15-től S. 11.70-től feljebb).

Dr. HECHT SZANATORIUMAI-nak Palace sanatorium (1000 méter), Semmering sanatorium (850 méter) és Kurpenzió árai polgáriak.

időn belül, sikerül a gonosztevőket kézrekeríteni, mert amellett, hogy mindkettőnek személye már tisztázva van, még egy fénykép is van a rendőrség birtokában, amit sokszorosítanak és az ország valamennyi rendőrségének megküldenek.

Különös előérzet

Érdekes megemlíteni, hogy a meggyilkolt Dumitrescu Lucia, aki Bucuresti jobb társaságainak ismert alakja volt, a borzalmas gyilkosság előtt több ízben hangoztatta ismerősei előtt, hogy nem tudja megmagyarázni, miért, de neki állandóan az a gondolata támad, hogy ez a Morarus még meggyilkolja. A szerencsétlen urileány előre sejtette azt a borzalmas véget, amely rövid idő alatt be is következett.

Késő éjjeli jelentés szerint a Stirbei Volauccai gyilkosság tetteseit elfogták. Morarus Vasilet a szülőfalujában, a Suceava melletti Mihoveniben, a leányt Suceavában, ahol éppen 8000 lej értékben bevásárolt. Bőröndjében 28 ezer lej készpénzt találtak. A két gyilkost Bucurestibe szállítják.

stelláció ugyanis kényegesen megváltozott, a mióta a pénzügyminiszter elhagyta Bucurestit. Az angol pénzügyi kedvező befolyást gyakorolhat a párisi tárgyalások végleges és kedvező befejezésére.

Az aradi mozik mai műsora

5. negyed 8 és negyed 10 órákor:

CENTRAL MOZGÓ: VIKTÓRIA ÉS A HUSZÁRIA.

A legteljesebb siker jegyében zajlott le Ábrahám Pál örökség muzsikája operettjének tökéletesen sikerült aradi filmpremierje. Zsolt ház gyönyörködött a bemutatott szépségben. Főszereplők: Friedel Schuster, Else Elster, Gretl Thelmer, Petrovich Iván, Verebes Ernő, Michael Bohnen, Willy Stettner.

SELECT MOZGÓ: VIHAR EGY POHÁR VIZBEN Utoljára. Renate Müller, Harold Paulsen, Hansi Niese és Szabó Oszkár ismét bizonyosságát adták, hogy méltán klérdemlik a mozilátogató közönség irántuk megnyilvánuló rajongását.

Arad kisiparosai

felebbezést adtak be a munkák elvégzési módja ellen

Az Interimár-bizottság elutasította a felebbezést.

Több aradvárosi kisiparos intézett felebbezést Aradváros vezetőségéhez a technikai ügyosztály munka-elosztási módszere ellen. A felebbezésben az érdekelt kisiparosok azt kifogásolták, hogy a város technikai ügyosztálya rendszerint egyetlen egy kézbe adja ki a városi munkákat. Erről jelentést tettek a Kisiparosok Országos Szövetségének, valamint az aradi Kereskedelmi és Iparkamarának is.

A mai városi interimár-bizottság ülésén került tárgyalásra az aradi kisiparosok panasza. Muresan János városi főmérnök ismertette a bizottság tagjaival a technikai ügyosztály szempontjait, amelyek arra készítik, hogy a kisebb ipari munkákat is lehetőleg egy vállalkozó kezébe koncentráljanak. Ennél az a szempont vezet a technikai ügyosztály vezetését, hogy egyfelől a munka felelősségét ne aprózza el, másfelől pedig a szokásos garanciák ügyében ne állhassanak elő akadályok. Rövid vita után a város interimár-bizottsága úgy döntött, hogy nem fogadja el az aradi kisiparosok beadványát, illetve nem ad a beadott felebbezésnek helyet.

— A tanítónőképző 40.000 lej segélyt kap. Az aradi tanítónőképző igazgatósága — mint annak idején beszámoltunk róla — anyagi támogatásért fordult Aradváros vezetőségéhez. A mai interimár-bizottsági ülésen Berzovan János pénzügyi tanácsos terjesztette be a tanítónőképző kérését, a mellyel jóindulatulag foglalkoztak az interimár-bizottság tagjai. A kérés megtárgyalása után az interimár-bizottság 40.000 lej szubvenciót szavazott meg az 1932. évre az aradi tanítónőképző számára.

— Redukálta a város a Szántó és Komlós-cég üzletbérét. A Szántó és Komlós-cég azzal a kérelemmel fordult Aradváros vezetőségéhez, hogy üzlethelyiségének évi bérét az eddig fizetett 130.000 leiről évi 90.000 lejre redukálja. A város interimár-bizottsága mai ülésén foglalkozott az üzletbérredukációs kérelemmel és úgy döntött, hogy az új lakbértörvénytervezet intencióinak megfelelőleg hajlandó 20 százalékkal leengedni a cég üzletbérét.

Kinek sok a gondja,

— Becsületsértésért feljelentették Windischgraetz Lajos herceget. Budapestről jelentik: Durva becsületsértés miatt állott vádlottként ma a büntetőjárásbíró előtt Windischgraetz Lajos herceg, aki gróf Csekonic Istvánnak feltűnően sértő hangú levelet írt. A levélben a herceg azt fejtegette, hogy a gróf eljárása egy „hamisítottan sértésügynök eljárásához méltó”. A levél további passzusai során pedig a „gyáva”, a „szemtelen” és az „arcátlan” kitételek szerepelnek. A tárgyalást elhalasztották.

— A Kereskedelmi Testület előadásai. Vasárnap délelőtt 11 órakor Bene Emil aradi hutorkereskedő lesz az előadó a Kereskedelmi Testület sorozatában. A gazdasági szervezet bomlásának és gyógyulásának mélyebb szociális és emberi motívumai képezik ennek az előadásnak a gerincét, s így a hallgatóságnak egy új gondolatsor nyújt friss anyagot az érdeklődésre. — A következő előadás két hét múlva, február 7-én lesz, amikor Magyar Pál, a budapesti nemzetközi vásár alelnöke, a magyar országgyűlés tagja és a magyar-román kereskedelmi kamara egyik kitünősége fog a román-magyar gazdasági kapcsolatokról és ezek kimélyítéséről beszélni. Magyar Pál Arad után Temesvárra megy és ott, majd néhány más erdélyi centrumban fog dolgozni a román és a magyar gazdasági érintkezések szervezése érdekében.

Sulyos ródli-szerencsétlenség Felsőbányán

A sikos utról a ródli három utasával a patakba zuhant — Kórházba szállították a baleset két sulyos sebesültjét

Nagybányáról jelentik: A kolozsvári halálos kimenetelű ródli-szerencsétlenség után most újabb baleset történt Felsőbányán. Az utóbbi napokban leest hó nagy tömegekben vonzotta ki a ródli sport kedvelőit az ugynevezett Keleti-bányához, amelynek meredek lejtője legalkalmasabb a ródlizáshoz. A vidám hangulatot sulyos kimenetelű szerencsétlenség zavarta meg. Az egyik ródli, amelyen hárman ültek, teljes gyorsasággal siklott lefelé a jéges uton, amikor hirtelen kilendült és nekivágódott az útszélén álló villanyoszlopnak. A ródli három utasa

a patakba zuhant ahol eszméletlenül terültek el.

A szerencsétlenül jártak közül Boros József állsontját zuzta össze. Habina János a szemén szenvedett sulyos sérüléseket, míg nővére, Habina Anna karját ficamította ki és lábán szenvedett sulyosabb sérüléseket. A ródli-szerencsétlenség áldozatait a többi ródliző részestette első segélyben, majd Felsőbányára vitték őket be, ahol az orvosi vizsgálat után Boros Józsefet és Habina Annát további ápolás céljából a közközházba szállították be.

Miniszteri biztosok ellenőrzik a gyorsított adóbehajtást

Sürgözik az első negyedévi adót —

Megkezdődnek az adóárverések Aradon

A mai napon távirat érkezett a minisztériumból az aradi pénzügyigazgatósághoz, amelyben felhívja az egyes adóhivatalokat, hogy az 1932. első negyedére eső adórészletet a legrövidebb időn belül hajtsák be. Így valószínű, hogy a közeljövőben a hátralékos

adófizetők ellen többszáz árverést tüznek ki. Az árveréseket február hatodikán kezdik meg. A minisztérium Temesvárra és Kolozsvárra kormánybiztost küldött ki, hogy az a gyorsított adóbehajtást ellenőrizze. Aradra ezidőig kormánybiztost nem neveztek ki, mert Aradon az adóbefizetések megfelelő módon folynak.

— Betörték Matuska nyomravezetőjéhez. Bécsből jelentik: Forgó-Jung asszony, aki, amint emlékeztet, a biatorbágyi és a jüterbogi vonatrobbanó Matuska nyomára vezetett a rendőrséget és ezért 1800 schilling jutalmat kapott, ma feltűnést keltő feljelentést tett a bécsi rendőrségen. Feljelentésében előadta, hogy lakását távollétében ismeretlen tettesek kifosztották. A rendőrségnek az a gyanuja, hogy Forgó-Jung asszony betörői a rendőrségi jutalmat kívánták megkaparítani.

A kedves háziasszony

Tizenegy órakor este Krause bedílt Schwarzkéhoz, ahol nagy társaság van egyült.

— Nem akarom zavarni kedves Schwarzné, csak a feleségemért jöttem.

— Nagyon kedves magától, de miért nem jött korábban?

— Harakirit követett el, mert tünkrement. Pozsonyból jelentik: Rácz József 53 éves bajnai földmivest anyagi veszteségei annyira elkeserítették, hogy öngyilkosságra szánta el magát. Előbb önakasztással akart véget vetni életének, tettét azonban idejében észrevették és hozzátartozói levágták a kötélről. Rácz, bár megígérte családjának, mégsem tett le az öngyilkosság gondolatáról és vasárnap borzalmas módon végzett önmagával. Magához vett egy élesre font konyhakést és a kertben a földre ülve, azt a hasába dőlte, majd megforgatva a kést, egész hosszában felvágta a hasát, úgy, hogy belei kifordultak. Mire borzalmas tettét felfedezték, már elvérzett.

kinek sok a baja,

— A nyelv titkai, az emberi lélek titkai. A nyelv élete az emberi lélek legérdekesebb problémája, regényes, fordulatos, meglepetésekben gazdag. Dr. Rubinyi Mózes „Általános nyelvtudomány” c. 111 oldalas könyvecskéjét portómentesen küldi meg a Lepage könyvkereskedés, Kolozsvár, ha bélyegben 30 lejt beküld.

— Érdekes kérdések a fizika köréből. Dr. Léva y Ede tanár „Fizikai példatár” címen szedi össze a tudomány és gyakorlat legérdekesebb problémáit. Az első sorozatban 68 oldalon, a mechanika, akusztika és optika köréből veszi feladatait, mondhatnánk rejtvényeit. A füzet ára 20 lejt. A második rész 9 hónán, mágnesség és elektromosság különöségeit dolgozza fel. A füzet 68 oldal, ára 20 lejt. Küldjön be bélyegeken Lepage-nak, Kolozsvár, 30 lejt és a két füzetet portómentesen kapja meg.

Küldöttség járt a polgármesternél egy ucca érdekében

A Vasut-ucca feltöltése másfélmillió lejbe kerül.

Ma délelőtt nagyszámu deputáció jelent meg dr. Radu Cornel interimár-bizottsági elnök hivatalában. A deputációt a Vasut-ucca lakói alakították meg, annak érdekében, hogy testületileg kérjék fel a város vezetőségét a Vasut-ucca kiköveztetésére. Most, hogy a tél a maga teljes zordságában beállott, az uttest girbe-gurba kátyujai kökeményre fagytak és lehetetlenné teszik azt, hogy bármilyen fajta jármű megközelíthesse a Vasut-ucca házeit.

A küldöttség vezetője kifejtette az interimár-bizottság elnöke előtt, hogy a város technikai ügyosztálya amugy is javíttatja a környékbeli uccákat: méltányos lenne tehát, hogy a Vasut-uccát is feltöltsék.

Radu Cornel dr. interimár-bizottsági elnök a küldöttségnek adott válaszában kifejtette, hogy az utak javítása elsősorban is pénzkérdést képez a város vezetősége előtt. Sajnos, ezt a szempontot véve figyelembe, ki kell jelentenie, hogy a Vasut-ucca rendbeloizatala legalább is másfélmillió lejt igényelne. Ennek az összegnek a kiadására a város vezetősége a jelen helyzetben egyáltalán nem gondolhat.

Gyenge csontuaknak: Jemalt a megváltás.

— Értesítés! Az „Aradi Polgári Jótékony Egyesület” I. és II. sz. temetkezési csoportjának tisztelt tagjait értesítjük, hogy alapszabályunk 26. §-a értelmében 1932 évi január hó 24-én és nem 31-én d. e. 10 órakor a városháza nagytermében taggyűlést tartunk, mely a megjelentek számára való tekintet nélkül is határozatképes lesz. A taggyűlésen csakis a fenti csoport tagjai jelenhetnek meg és bírnak hozzászólási és szavazási joggal s tagsági minőségüket a megjelentek tagsági könyvecskéjükkel a helyszínen igazolják. Az igazgatóság.

nézze meg a MAYA premierjét

— ATE teaestély vasárnap, e hó 24-én d. u. 5 órakor az Iparosotthonban. A táncoló újuságot ezuton hívja meg a rendezőség.

Bűnügyi krónika

Egy nagyváradai titkos pénzverde aradi leleplezője

K. György aradi lakost nagyváradai kirándulása a napokban érdekes kalandokba sodorta, aki mikor szerencsésen Aradra hazakerült, az alábbiakban mesélte el családjának kalandját:

— Tegnap vártunk már, hol voltál ilyen sokáig? — így fogadott a feleségem.

— A rendőrségen tartottak. — válaszoltam.

— Jesszus! — csapta össze sopánkodva a kezét az asszony. — Mit csináltál te szerencsétlen? Ugy-e mindig megmondtam, hogy csak baj lesz abból, ha egyedül engedlek utazni! Itt van, tessék! — Mikor aztán kiszuszogta magát, kissé lecsillapodva megkérdezte:

— Miért voltál hát a rendőrségen? . . .

— Aztán elmeséltem az egészet neki:

— Hát képzeld csak asszony, pénzhamisítónak néztek! Hát ugy nézek én ki, ravasz köpének, tufangos gazembernek? Egy rendőr állt elém és vigyázott rám nehogy meglógjak. A komiszár meg mindenáron régi ismerőst akart bennem felfedezni! Próbáld csak nekem megégyeszer azt mondani, hogy mulya, tedd ide, tedd oda, mámlasz vagyok! Amint beléptem a rendőrszobába, hétrpróbás gonosztevőnek néztek! Pedig azoknak van ám az ilvesmihez jó szemük . . .

— Amikor aztán rájöttem, hogy becsületes emberrel van dolguk, hát szépen megkértem, hogy ha már ott vagyok, segítsen őket ki a bajból, mert ők már régen nyomoznak azok után a hamis huszlejescsinálók után, de mind-egyedig semmire sem mentek velük. Hátha én megoldom nekik a titkot. Tudjátok nem vagyok aféle huzódzkodó ember, hát megtettem nekik. Kinyomoztam a hamishuszlejes bandát. Nagyon szépen megköszönték rendőrök a szívességet és megkértek, hogy ha megint Nagyváradra visz az utam hát nézzék be a rendőrprefekturára, hátha lesz megint valami ilyes ügyük, amin nem tudnak egyedül eligazodni!

Igy mesélte el az esetet hűségeseletpárjának K. György aradi lakos. Talán mondanom sem kell, hogy a dolog nem egészen így folyt le. Jámbor emberünk kezdetben bizony egyenesen pityergő hangulatban volt. Kiváltképp akkor volt nagyon megelégedve, amikor a nagyváradai állomás vasúti jegypénztáránál az egyik huszlejest visszaadták neki a jegy árából azzal, hogy hamis, mire a kassza mellett álló rendőr a „tényállás tisztázásának okából” hősünket minden tiltakozása ellenére bekísérte a rendőrségre. Bizony a rendőrkveszturán nagyon gyanakodva és barátságtalanul kezelték.

— Mondja meg azonnal, hol van a pénzgyártó műhely! — követelték tőle. Ezen alul nem is akartak szóbaállni emberünkkel. Jó időbe telt, míg valószínűvé tudta tenni a rendőrségen, hogy tisztességes ember. Elmondta, hogy a hamis huszlejesek úgy kerültek hozzá, hogy mielőtt a vasutra ment volna egy külvárosi vendéglőben borozgatott. Százlejesrel fizetett és a pincér — nagyon világosan emlékezett rá. — huszlejeseket adott vissza.

A detektívek nyomban kiszálltak a kis külvárosi vendéglőbe. Egy hórihorgas alak szaldogált ott, kezében spricceres poharakkal. K. György tüstént felismerte benne a delikvenst:

— Ez az! — lelkendezett. — Ettől kaptam a hamis huszlejeseket.

A detektívek erre félrehívták a pincért, de alig kezdtek kérdegni az gyanút fogott és hirtelen megfordulva nekikiramodott az ajtó felé. K. György azonban nem volt rest, elkapta a menekülőt; és diadalmasan állította elő a detektívekkel együtt a rendőrprefekturára. Ott aztán hamarosan kiderült, hogy valóban jó fogásra tettek szert. Másnap már kézrekerültek a pénzgyártók és felfedezték a pénzhamisító műhelyt minden felszerelésével együtt. Mint utólag kiderült, a pincér a diszes társaságban a pénziorgató szerepét vállalta magára.

Barbat Coriolan.

Adakozzunk

a munkanélkülieknek!

Izgalmas hajsza után talált meg a newyorki rendőrség egy elrabolt gyermeket a Bremen óceánjáró fedélzetén

A gyermekrabló férj — Az áruló óceánjáró fedélzetén elismervény — A detektívek fel-tartóztatták az indulni készülő német óceánjárót

Berlinből jelentik: A Bremen német óceánjáró gőzösnek január 18-án a menetrend szerinti percnyi pontossággal kellett volna kifutnia a newyorki kikötőből. Már minden készen volt az indulásra, amikor a fedélzetén a newyorki rendőrség detektívjei jelentek meg és az utasfülkékben, valamint a fedélközön is kutatni kezdtek. Az utasok között nagy riadalmat keltett a detektívek megjelenése, annál is inkább, mert a gőzöst a különös intermezzo miatt nem indították el az előirt időpontban, hanem megvárták amíg a detektívek elvégzik munkájukat. A newyorki rendőrség kiküldöttjei egy két-éves gyermek után kutattak a hajón egy feljelentés alapján, amely szerint a gyermeket elrabolták és most át akarják csempészni Németországba. Az óceánjáró átkutatásában 17 bünyügyi tisztviselő vett részt, akiknek segítségére voltak az utasok is és együttes fúradózással meg is találták a gyermeket, akit azután visszaadtak édesanyjának. Mindez természetesen nem ment simán, a gőzöst és környékét szokatlanul nagy rendőri készültség szállotta meg s bár a Bremen kapitánya többször is érelyesen tiltakozott a hajó feltartóztatása ellen, a detektívek ügyet sem vetettek a tiltakozásra.

A kisgyermek utáni különös hajsza előzményeit a rendőrség jelentése így adja elő: A németországi származású Schirmer Katalin

asszony, newyorki lakos szombaton jelentette a rendőrségen, hogy két éves kisgyermekét nyomtalanul eltűnt a lakásból. Elmondta, hogy pár nappal ezelőtt összeveszett férjével amiatt, mert a férje mindenáron magával akarta vinni két éves fiukat, Williamot. Az asszony feljelentése alapján a detektívek utánvetették magukat a férjnek, akit hamarosan meg is találtak. Tagadta a gyermekrablást, midőn azonban átkutatták ruházatát, egyik zsebében egy elismervényt találtak a Bremen óceánjáró szülő jegyről. Miután megállapították, hogy a gőzös néhány perc múlva már ki is fut a newyorki kikötőből, a bünyügyi rendőrség főnöke habozás nélkül intézkedett, hogy az asszonnyal 17 bünyügyi tisztviselő autóján menjen a kikötőbe és szerezzék vissza a gyermeket. A különítmény éppen abban a pillanatban érkezett a kikötőbe, amikor a Bremen megadta az indulás jelét és a hajóhidat felvonni kezdték. A detektívkülönítmény vezetője felmutatta a rendőrség főnökének írásbeli parancsát, feltartóztatta az indulásra kész hajót s két és fél órában tartó szorgos kutatás után egy fiatal asszonynál megtalálták a két éves kisfiút. Az utasnő elmondotta, hogy a gyermeket édesapja, bizta rá azzal, hogy Magdeburgba vigye a nagyszülőkhöz. Az incidens lezajlása után a Bremen kifutott a newyorki kikötőből.

Színház — Irodalom — Művészet

* Az aradi Városi Színház szezonzáró műsora. Szombaton délután 4-kor: Hófehérke és a hét törpe. Gyermekelőadás. Nagyon olcsó mozihelyárrakkal. Sorozatszám: 120. Este: Mosoly országa. Rendes helyárrakkal. Sorozatszám: 121. — Vasárnap: Román előadás. Hétfőn: Mosoly országa. Nagyon olcsó mozihelyárrakkal. Sorozatszám: 122. Kedden: Román előadás. Szerdán: Mosoly országa. Ez évadban utoljára! Világszlázer! Sorozatszám: 123. — Csütörtökön: Maya. Először. Az idei évad utolsó operettműködésé! Világsiker! Az utóbbi évtized legragyogóbb, legszenzációsabb működésé! Zöldhelyi Anna, Major Kató, Nemes Mancsi, László Andor, Felhő Ervin, Szabó Gyula, Jávor Aliréd felléptével. Bérlet 27. Sorozatszám: 124. — Pénteken: Maya. Másodszer. Sorozatszám: 125. — Szombaton délután 4-kor: Alvinczy-huszárok. Nagyon olcsó mozihelyárrakkal. Sorozatszám: 126. Este: Maya. Harmadszer. Sorozatszám: 127. — Vasárnap délután 3-kor: János vitéz. A szünetelőtti utolsó olcsó mozihelyáras előadás. Sorozatszám: 129. Este: A szünetelőtti utolsó bucsuelőadás: Maya. Sorozatszám: 130. — Hétfőtől kezdve szünetelnek az előadások.

* Hangverseny a Magyar Otthonban. Feledhetetlen élményben lesz része a közönségnek a hó 26-án, kedden este a Magyar Otthonban. A „Liszt Ferenc” zenekar dr. Mezey Zsigmond kiváló karnagy vezényletével mutatja be egy házi-

hangverseny keretében Kéler Béla csodás: Rákóczi indulóját, Padouk: Parafraízis magyar népdalok fölött, Brahms: Magyar táncok, míg a „Melódia” magyar dalkör Szántó Péter közismert karnagy vezetésével sok bájos és megkapóan kedves magyar és finn népdallal működik közre a hangversenyen. Azonkívül egy zongoránegykezes (Chován: Magyar táncok) Major Ilonka és Dnágó Erzsébet közreműködésével és a „Liszt Ferenc” zenekar külön kamarazenekara van a műsorszámok közé iktatva. A két egyesület előreláthatólag ez alkalommal is szépszámu közönséget vonz a Magyar Otthon falai közé. Beléptidij nincs, helyszüke miatt azonban a ruhatár kötelező.

* Olasz színgazgató a Városi Színház élén. Budapestről jelentik: A Városi Színház bérletét Bernardo Labriola olasz színgazgató nyerte el. Az olasz színgazgató kötelezte magát, hogy a színházban magyar jellegű előadásokat rendez és magyar személyzetet alkalmaz.

* Hófehérke és a Mosoly országa. Ma két előadást tart a színház igazgatósága. Délután négy órai kezdettel gyermekelőadás lesz, amelyen a meseirodalomnak egyik gyöngyszeme: a „Hófehérke és a hét törpe” kerül bemutatásra. Az esti előadás során Lehár Ferenc világhírű operettje: a „Mosoly országa” kerül műsorra, amelyben Zöldhelyi Anna, Major Kató, László Andor, Felhő Ervin, de általában az aradi operett-társulat teljes együttese hervadhatatlan érdemeket szerzett.

A Mayát mutatja be szezonzáró ujdonságnak az aradi társulat Világsikere van Harmath Imre darabjának

„Maya” az aradi színtársulat szünetelőtti slágerbemutatója. Két hete sincs annak, hogy a „Maya” című operett első akkordjai felelendültek a magyar fővárosban, azóta mindenfelé a „Maya” című slágeroperettől beszélnek az emberek, ír-
nak a lapok, „Maya”-dallamtól hangos a rádió és az emberek órákhosszat álldogálnak a gramoionkereskedések előtt, ahol csak „Maya”-lemezekkel csalogatják a vásárlóközönséget. Diadalként szállította a hanghullám Harmath Imre újabb ragyogó alkotását a világra. A budapesti előadást követően az ügynökséget valósággal megostromolták a külföldi színgazgatók a „Maya”

anyagáért. Az aradi színháznak sikerült legelőbb megszerezni ennek a ragyogó slágernek az előadási jogát, így a diadalmas „Maya” már csütörtök este felvonul az aradi színház színpadára is.

Ugyszólván éjjel-nappal szakadatlan munka folyik a csütörtök esti premier teljes sikere érdekében. Lázasan iramban él ma mindenki a színházban. Minden jel arra vall, hogy a „Maya”-nak olyan sikere lesz Aradon, amelyhez hasonló az utóbbi esztendőkhöz aligha volt az aradi színháznál. Zöldhelyi Anna, Major Kató, Nemes Mancsi, László Andor, Felhő Ervin, Szabó Gyula ragyogó szerepekhez jutottak a „Maya”-ban.

A király a koncentrációs kormányért

A Ferdinánd-rend lovagjainak vacsoráján tart szöveget Károly király

Bucurestiből jelentik: A Lupta szerint, a Ferdinánd-rend lovagjainak vacsoráján, a nemzeti-parasztpárt részéről Maniu, Miromnescu, Popoviciu, Vaida és Pop C. István vesznek részt. Politikai körökben nagy érdeklődés-

sel várják az uralkodó szöveget és azt hiszik, hogy a jelenlegi nemzetközi konstellációban feltétlenül eredményre fog vezetni a koncentrációs kormány terve. Valószínű, hogy a pártok vezetői hozzájárulnak a király óhajához.

Különös körülmények között került meg a herceg Esterházy-uradalom eltűnt igazgatója

Két hónappal ezelőtt levélben jelentette eltűnését — Egy törvényszéki tárgyaláson derült ki, hogy Budapesten van az eltűnt igazgató

Budapestről jelentik: Mintegy két hónappal ezelőtt általános feltűnést keltett Fejérváry Sándornak, herceg Esterházy Pál egyik igazgatójának titokzatos eltűnése. Az eltűnést egy még nem egészen megvilágított idegdramára vezették vissza. Esterházy igazgatója november 11-én indult el üzleti körútra. Hat nap múlva levelet kapott Pécsről herceg Esterházy Pál, amelyben igazgatója közölte vele, hogy **üzleti megbízatását elintézte és többé nem tér vissza Kapuvárra**, ahol eddig az uradalmi huszár ügyeit vezette. Levelet intézett Fejérváry az uradalom központi igazgatóságához is, amelyben bejelentette, hogy **lemond állásáról és mindenféle végkielégítéséről**, ne kutassák, hogy hova megy, új életet akar kezdeni és külföldre utazik. Feleségének nem írt levelet Fejérváry, míg apósághoz intézett levelében kifejtette, hogy ideje nem bírjak már a mai harcot és hogy új életet akar kezdeni. Később még írt néhány levelet, ezek közül az utolsót Pécsről, november 17-én.

Most aztán egy véletlen következtében kiderült, hogy Fejérváry ott tartózkodik, ahol a legkevésbé keresték — Budapesten. Az elmúlt héten ugyanis Sopronban egy törvényszéki tárgyaláson tanúként kellett megjelennie Fejérváry Sándornak. Akkor, amikor a tárgyaláson az Esterházy-uradalom egyik tisztviselője bejelentette, hogy Fejérváry kilépett az uradalom kötelékéből és ismeretlen helyre távozott, az egyik bíró közbeszólt és általános meglepetésre, azt mondotta, hogy tudomása szerint Fejérváry Budapesten tartózkodik és az ottani Esterházy-irodánál szolgálattételre jelentkezett. Az elnök felhívására, Szerémy Béla hercegi ellenőr, aki, mint tanu jelent meg a tárgyaláson, elment a soproni központi Esterházy-irodába és azzal tért vissza, hogy az iroda valóban tud arról, hogy Fejérváry Budapesten tartózkodik, de címét senki se tudja.

Mint utóbb kiderült, Fejérváry, aki hosszabb ideig Olaszországban tartózkodott és ott próbált elhelyezkedni, január harmadikán telefonon felhívta a budapesti Esterházy-irodát, majd pedig

A lakók küldöttsége az igazságügyminiszternél

Az új lakbértörvényt a parlament megnyitása után terjesztik be.

Bucurestiből jelentik: A lakók küldöttsége ma délelőtt megjelent Pop Valér dr. igazságügyminiszternél, akinek memorandumot nyújtottak át. Ebben rámutattak arra, hogy a rendkívül súlyos krízis és a fizetések nagynérvű leszállítása szükségessé teszi a lakberek 30 százalékos kötelező leszállítását és ennek a leszállításnak ki kell terjednie a jelenleg lakásvédelem alá tartozó lakásokra is. Ezenkívül havi bérfizetést és más kedvezményeket kérnek a memorandumban.

Pop Valér dr. igazságügyminiszter jöndületlan fogadta a küldöttséget és kijelentette, hogy a problémát behatóan áttanulmányozza, majd közölte, hogy Hamangiu volt igazságügyminiszter ismeretes javaslatát magáéva teszi és a parlament megnyitása után azonnal be is terjeszti, azonban a javaslatnak tulmenően is megfelelő szociális intézkedéseket tart szükségesnek a lakók érdekében.

felekezete Radetzky intézőt, akinek előadta, hogy belátta, nem tehet mást, minthogy visszatérjen Magyarországra és jóvátegye azt, amit családjával szemben elkövetett. Az okokra vonatkozólag, amelyek drámai eltávozását előidézték, nem volt hajlandó egy szót sem elárulni az igazgató. Később írt feleségének is, akit arra kért, hogy jöjjön fel hozzá Budapestre, mert ő addig, amíg ügye nem tisztázódik, nem utazik Kapuvárra, ahová különben sem akar soha életében sem visszatérni. Fejérváryné fel is utazott Budapestre, megbocsájtott férjének, akivel most egy hónapos szobában él együtt.

Az Esterházy-uradalom központi igazgatója közben referált herceg Esterházy Pálnak a legújabb eseményekről és eléje terjesztette Fejérváry kérését, amely szerint vissza szeretne jutni a herceg alkalmazásába, de nem Kapuvárra. Hír szerint Esterházy herceg megbocsájt Fejérvárynak és visszafogadja, de ugyanakkor egy formához is ragaszkodik, még pedig a házivizsgálat lefolytatásához, hogy ezzel is tisztázza a rejtélyes távozás okait. A házivizsgálat során minden valószínűség szerint tisztázódni fog, hogy milyen lelki vagy esetleg más okok készítették Fejérváryt másfélhónapos tujdosásra.

Dung Jo Ghan és Lao Kat papírvirágokkal árasztják el Aradot és csak hirtől ismerik a kínai háborút

Néhány marék rizs, mint a kínai págyak be- teljesülése — Meg lehet élni a „kínai” csecse- becsék árusításából, amelyek jelzése „Made in Germany”

Két sárgabőrű ferde szemű, kopottan öltözött ember vona magára ma a korzón járóke- lők figyelmét. Az emberek megállottak, hosz- szasan utánuk tekintettek, a gyermekek csodál- kozva szaladtak utánuk. „Kínaiak” — mondot- ták azok, akik már gimnáziumba jártak és már megtanulták azt, hogy ezen a földön öt emberfaj él. Valóban kínaiak, kicsik, aprók és igénytelenek, akik iránt most fokozottabban nyilvánul meg az érdeklődés.

— Sprechen Sie deutsch? — kérdem az egyikőtől, aki int a fejével, de ugyanakkor azt is jelzi, hogy csak törve beszél a német nyel- vet.

— Vorbiti romaneste? — kérdi most már ő tőlem. És így indul meg a társalgás: a köz- vetítő a román nyelv amelyet ő egészen jól beszél. Szinte nem is hinné az ember, hogy egy kínai ilyen jól megtanulhat egy latin nyel- vet.

— Mióta vannak Romániában?

— Már két éve. Bejártuk az országot és gyöngyöket meg papírvirágokat árusítunk. A Regátot már bejártuk. Innen, Aradról pedig Nagyváradra indulunk.

Ezután elmondja, hogy a rossz viszonyok készítették arra őket, hogy elhagyják hazájuk- at s így, vándorolva kíséreljék megkeresni kenyerüket. Otthon is csecsebecsék árulásával foglalkoztak. Amikor megkérdelem hogy ho- gyan hívják őket, ezt mondja:

— Az én nevem Dung Jo Ghan, a barátom pedig, aki egész idő alatt szintén velem volt Lao Kat.

„Aradodros bálját” ma este tartják a megyeházán

Feledhetetlennek ígérkezik a táncmulatság

A megyeháza fényesen kivilágított ter- meiben ma este megszólal a zene és Arad tár- sadalmi életének minden számottevő személyi- sége megjelenik a csillogó parketten, hogy a munkanélküli segélyalap javára táncoljanak, mulassanak egy éjszakán keresztül. A megye- háza termel, kapuja és minden folyosója ün- nepi külsőt öltött erre az éjszakára. Már napok óta diszitgették szorgalmas asszonykezek a tágas termek falait és a kapu felett ott ragyog a bál hívogató transzparensze.

A díszes termeket már napok óta fűtik, hogy kellemes meleg levegő fogadja a bál kö- zönségét. A táncterem valóban elragadó képet nyújt. A falakon mindenütt drága perzsasző- nyegek függenek a Domán Sándor-cég jóvoltá- ból és a sok-sok villanykörte ezer fényben szikrázik a zöld lombok között. A bálterem de- korációjának meglepetése az a két táncosnő- baba lesz, amely az élet elevenségével és a tö- kéletesség erejével bilincseli le a belépőket. Az életnagyságu bábuk a Szentgyörgyi- cég legújabb párisi modellei, melyeket ezuttal mutat be Szentgyörgyi Emil a közönségnek. A Domán- és Szentgyörgyi-cégek vállvetve munkálkodnak az est kényének, pompás kere- teinek emelésén.

A három egymásbanyiló étterem, valamint a puha, süppedő fotójökkel és zöld posztóval bevont asztalokkal berendezett külön kártya- szoba, a báli közönség legnagyobb kényelmét biztosítják. Külön szenzációt képez a fővárosi jellegű, fényhatásokkal berendezett bár-helyi- ség ahol a legfinomabb italokat szolgálják fel. Minden a legnagyobb rendben, készen várja az estély közönségét és a rendező hölgygárda buzgó tevékenysége teljes garancia arra, hogy mindenki jól fogja érezni magát Aradváros Dáján. Mindazok, akik még nem kaptak meg- hívót az estélyre, kiválthatják belépőjegyül szolgáló meghívóikat a Domán-cég, Oláh és Sándor papírkereskedések, a Fibra nagyváru- ház, valamint a város háza földszinti 31-es szo- bájában, vagy a bál-esti pénztáránál.

Jövő héten hirdetik ítéletet a volt aradi Ipar- és Népbank ügyében

Három óras tárgyalás után döntött a Legőbb Semmitőszék.

A volt aradi Ipar- és Népbank tisztviselői és az igazgatóság között már évek óta folyó kártérítési per ma került a Bucuresti-i Semmitőszék elé. A Semmitőszék három óra tárgya- lás után úgy határozott, hogy az ítéletet csak a jövő héten hirdeti ki.

Tudnak arról, hogy háboru van Kiná- ban?

— Tudunk — mondja. De bővebbet nem tudunk róla, csak annyit amennyit az újsá- gokban olvastunk.

Olyan fáradtan, hidegen és szinte érdek- telenül mondja ezt, ahogy csak egy keleti em- ber beszélhet. Még egy utolsó kérdés:

— És megélnék ebből? A papírvirágok árusításából.

Dung Jo Ghan határozottan felel:

— Meg.

Természetesenek tartva mondja ezt. Mert a kínai kuli a világ legigénytelenebb embere. A minimummal megelégszik. Csak legyen mit ennie és hova lehajtania a fejét. Ahogy az em- ber így nézi, mintha a kopott európai ruha és a gallér és nyakkendő nélküli ing helyett kínai virágos ruha lenne rajta és kezében a doboz helyén egy táj rizs lenne, ami bizonyára itt Eu- rópában, itt Aradon is — egy napi táplálékát kénezi. . . . (—)

Világhírességek a montecarlói rulettasztalnál

Ephrussi bárónó, Montecarló részvényesének nem élvezet a saját pénze ellen játszani — A babonás Baker Josephin — A fiatal Vanderbilt unatkozik a rulett mellett — Chevalier és a tömegőrület

Veszteni csak a szegények veszhetnek

Montecarlóból jelentik: A montecarlói játékbank — hivatalos néven *Société anonyme des Bains de mer et du Cercle des Etrangers a Monaco* — a múlt esztendőben is több mint 100 százalékos osztalékot fizetett részvényeseinek. Minthogy a részvénytársaság alapítókéje 52 millió frank, a szétosztásra került tiszta nyereség körülbelül 55 millió frankot tett ki. Tekintettel arra, hogy a részvénytársaság a játékkoncesszió fejében csinos pauszát fizet, fizeti a monacoi uralkodó apanázsát, viseli a fejedelemség valamennyi kiadását, (Monacóban nem fizetnek az alattvalók adót), eltart egy színházat és egy operaházat, továbbá a kaszinó és a Sportingklub több mint nyolcszáz alkalmazottját, minden túlzás nélkül évi 120 millió frankra lehet becsülni azt az összeget, amit a híres játékbank a látogatóitól évente beszed.

Kik adják le a milliókat?

A játékosokat két kategóriára lehet osztani: *hivatásosokra és útutazó idegenekre*. A hivatásosok csoportja körülbelül száz főből áll, ezek az egész évben Montecarlóban tartózkodnak és a játékot éppen olyan foglalkozásnak tekintik, mint mások a kapálást. Nincs más céljuk, mint a napi száz frankot „kinyerni” és ehhez képest egészen kis tételekben és roppant óvatosan játszanak. A hivatásosok sohasem tesznek egyes számokra, hanem vagy *vörös-feketére*, vagy *páros-páratlanra*, vagy *első-második félre* játszanak, szóval az ugynevezett egyszerű sánszokra. Mindig a minimummal kezdik és ha vesztenek, dupláznak. Ha a játékos megőrzi hidegvérét és nem hagyja magát néhány szerencsés tét után hazárdériára csábítani, akkor csakugyan összenyerheti magának szép szolidan a megélhetéshez szükséges napi száz frankot — *nyolc-tíz órai kemény munkával*.

Aki társa volt Sir Bazil Zacharoffnak

A nagy tételekben játszó idegenek az érdekesebbik típus. Ezek közt is akadnak ismert törzsvendégek, akik évről-évre visszatérnek és néhány hónapot Montecarlóban töltenek a zöld asztalok mellett. Közéjük tartozik a közel hetven esztendő Ephrussi báróné, aki arról nevezetes, hogy ezerfrankos tételekben játszik. Tehát, ő az egyetlen élő örökös a párisi *Rothschild-háznak*. A báróné minden tét után, mielőtt az elefántcsont-golyócska még javában gurul a gépben, felkel a helyéről és máshova ül: az tudósít a kabalája, hogy *pechet hoz saját magának*. Amellett, mint a gazdag emberek rendszerint, állandóan nyer. A háború alatt különben, amikor a montecarlói banknak nem a legjobban ment, a báróné és Sir Bazil Zacharoff, Európa legnagyobb fegyversiberje, támasztották a kaszinót részvényvásárlások formájában.

Vámhágasért elítélt budapesti selyemnagykereskedő

Szénássy Sándort és társát 67 ezer pengő bírságra ítélték

Budapestről jelentik: A budapesti vámhágaságok, a közelmúltban, amint megirtuk, magyaranyu visszaéléseknek jöttek a nyomára. Ezzel az ügyel ma foglalkozott a törvényszék, amely előtt vadlottként Szénássy Sándor, az általánosan ismert budapesti selyemnagykereskedő és Bass Gyula szállító jelentek meg. A vád szerint ketten 93.000 pengővel károsították meg a magyar kincstárt, úgy, hogy a Romániából behozott áru helyett, másfajta árucikkeket továbbítottak saját, vám-szabadratárukon keresztül, Csehiszlovákiába. A törvényszék Szénássy és Bass ellenként 10.000 pengő büntetésre és együttesen 67.000 pengő vámbírság megfizetésére ítélte.

májában. A háború után Ephrussi bárónó sietve tulajdoni részvényein, azzal az indoklással, hogy „nem élvezet a saját pénze ellen játszani.” A külföldön, ahol nagyban megy a játék, gyakran megfordult a fiatalabbik a Dolly Systersek közül, rendszerint a legnagyobb megengedett tételekben játszott — a maximum 24.000 frank — és szintén nyert.

A magyar származású táncosnő idej nyereségét másfélmillió frankra becsülik — bizonyára nem minden túlzás nélkül — a krupiéknak. Az asztal, amely mellett játszik, állandóan három-négyszáz kibic veszi körül. A kibickek közt csak ritkán látható *önagysága barátja*, egy angol szövetségáros, aki azt sem érezne túlságosan meg, ha ifjabb Dolly kisasszony, ugyis mint Sisters ugyanannyit veszítene, mint amennyit nyer.

Veszteni a szegény emberek vesztenek, a nászutasok, akik a mézesheteiket a felére kénytelenek kurtítani a játékvesztés miatt, a leépített bankhivatalnokok, akik eljátszák a yég kielégítést, a sikkasztók, akik a revolvergolyót teszik fel utolsó tétnek.

Baker, a néger sztár, dühöngött a játék közben

Karácsony előtt Josephine Baker a néger revü-sztár volt a játékbank rendes napi szencziója. Egy sereg frakkos naplopó kíséretében jelent meg a rulettasztal mellett és mielőtt játszani kezdett, vagy féltucat különböző amulettet rakott ki maga elé az asztalra. Ha mégis veszített, elhagyta az önuralma, dühöngött, belevadult a játékba és amíg egy fillér volt nála és kíséreinél, nem hagyta abba.

Néhány nappal ezelőtt nagy érdeklődést keltett a kaszinóban az a hír, hogy a Nizzában üdülő fiatal Vanderbilt megjelent a játékosok között. A kíváncsiság, amit az eleven amerikai milliárdos személye okozott, csakhamar lelohadt, mert Vanderbilt csupán egy ezerfrankost tett, azt elvesztette, mire unatkozva abbahagyta a játékot és csakhamar eltávozott. Beszélnek, hogy amikor Morgan legutóbb Montecarlóban járt, bejárta a játékkerembe, de szintén nem játszott: sokáig nézte a játékot és csóválta a fejét.

Annál szorgalmasabban játszik az ismert Persil-mosóporgyár tulajdonosa és alaposan veszít napról-napra. A nizzai Paramount-stúdióban filmező német színészek közül Alfred Aber és Sigfried Arno, mindennapos vendégei a kaszinónak. Arno nyer, míg Aber buzgón elveszti esténként a napi gázsiját. A közönség nem ismeri őket és nem törődik velük. Amikor ellenben legutóbb Chevalier megjelent a játékkeremben, az asztaloknál el-

akadt a játék és olyan tolongás támadt a népszerű francia-amerikai filmsztár körül, hogy kénytelen volt elmenekülni. Egész montecarlói tartózkodása alatt, nem veszhetett egyetlen centimet sem.

A múlt héten az a hír terjedt el a német lapok nyomán az európai sajtóban, hogy egy Max Moecke nevű berlini telepátikus fenomen „felrobbantotta” a montecarlói bankot. A tény valójában az, hogy igen nagy szerencsével játszott, vagy egy héten keresztül és nyert is néhányszázezer frankot. Minthogy a kaszinónak érdeke, ha túlzott hírek terjednek el egyes játékosok nyereségeiről, mert ez újabb áldozatokat csal Montecarlóba s minthogy a jövőmondónak is érdeke, hogy nagy nyereségeiről minél túlzottabb hírek terjedjenek el, mert ez az ő földöntúli képességeibe vetett hitet is emeli, a kölcsönös érdekek összehangolása megszülte a legendát. Tekintettel azonban arra, hogy Moecke nem utazott el, hanem tovább játszik, minden különösebb jövedelenség nélkül fel lehet állítani a horoszkópot, hogy egy vas nélkül fog Montecarlóból hamarosan hazautazni. Amiről azonban sem Moecke, sem a játékbank nem értesíti majd táviratilag a nagy európai lapok szerkesztőseit...

Árlejtés nélkül szerzi be a város a munkanélküliek számára szükséges élelmiszereket

Két vagon tüzfűt rendelnek próbaképpen az ajánlattevő cégtől.

Aradváros interimár-bizottsága mai ülésén számos nyilvános árlejtés ügyét tárgyalta le. Jac Jenő gazdasági tanácsos ismertette a város 1932. évi költségvetési évről hirdetett könyvkötészet munkák árlejtésének eredményét, amely ezúttal másodizben is eredménytelenül végződött. Jelentésében előadta, hogy négy ajánlat érkezett a pályázatra, amelyek közül a Davidovici-cég volt a legolcsóbb. Azonban formahiba történt a pályázat benyújtásának alkalmával, amennyiben kiderült, hogy a törvény által előírt garanciaösszeg helyett csupán 500 lej helyezett letétbe a cég. Amidőn erre vonatkozólag felvilágosítást kért az ajánlattevőtől, azt a választ kapta, hogy a cégnek még az elmúlt költségvetési év nyilvános árlejtése alkalmából letétbe van helyezve még kétezer leje, amit a most letétbe helyezett 500 lejtel egészített ki.

A városi interimár-bizottság jogi szakvélemény alapján az árlejtés ügyében oly értelemben döntött, hogy azt a formahiba miatt megsemmisíti. A szükségletre való tekintettel a város 1932. évi könyvkötészet munkálatait pedig szabad kézből adja ki.

Ezután a munkanélküliek természetbeni segélyakcióját illető nyilvános árlejtés eredményei kerültek ismertetésre. Amint az Aradi Közlöny annak idején megírta, a város vezetősége 4 vagon lisztre, 1000 kg. juhásra és 1000 kg. marhahúsra hirdetett nyilvános árlejtést, amelyre a beérkezett ajánlatokat a mai napon bontották fel. A gazdasági hivatal árlejtési bizottsága megállapította, hogy a szükségelt lisztmennyiségre nem érkezett ajánlat. Azok az ajánlatok pedig, amelyek a huszükségletre vonatkozólag érkeztek be a város vezetőségéhez, nem feleltek meg az árlejtés feltételeinek. Ennek megállapítása után az interimár-bizottság elhatározta, hogy szabad kézből fogja beszerezni a szükségelt élelmiszereket. Együttal kimondták, hogy 6 vagon burgonyára és 1 vagon szemesbabra is új árlejtést hirdetnek.

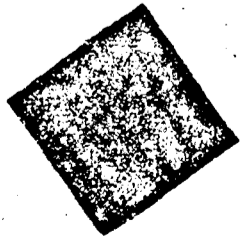
Az árlejtési eredmények tárgyalását követően az interimár-bizottság foglalkozott a Zettel-cég ajánlatával, amelyben a munkanélküli segélyakció tüzfűt-szükségletére vonatkozólag tett ajánlatot. Az aradi cég 30 vagon tüzfűtára tett ajánlatot, vagononkénti 4300 lejes egységárban. Az ajánlat árát a magyarítja meg, hogy az ajánlat tüzfűtára a rendszerint apróbb, kisebb darabokban van. A város vezetősége elhatározta, hogy próbaképpen két vagont rendel a cégtől, de csupán 4000 lejtel fizet az apró tüzelőfa vagonjáért.

A szerkesztésért
STAUER ISTVAN
felel.

Az Aradi Közlöny

főtéri kiadóhivatala

Bul. Regina Maria 19., a Minorita-templommal szemben. Telefon 151.

Apróhirdetéseket este 9 óráig elfogadunk.

H I R E K

Aradi származású
hegedűművész mutatkozott
be Budapesten

Koromzay Dénes, Hubay Jenő tanítványa nagy sikert aratott.

Aradi vonatkozású sikerről számol be a budapesti magyar és német napilapok művészrovata. Koromzay Dénes, a fiatal hegedűművész, aki Hubay tanítványa volt, első nyilvános koncertjét tartotta a Zeneakadémián. Koromzay Dénes, Koromzay Frigyesnek, az utolsó ACSEV-igazgatónak a fia, akit Hubay vezetett be a vonó kezelésének mestéri titkaiba. A fiatal Koromzay Dénes kitüntetéssel szerezte meg Hubaynál a hegedűművészi oklevelet. Bemutatkozó hangversenyéből nagyszámú és műértő közönség hallgatta végig és a budapesti sajtó egyöntetű elismeréssel ír a fiatal hegedűművészről, akinek nagy jövőt jósolnak. Kitűnő technikáját, nemes átérzését és varázslatos interpretáló tehetségét emelik ki a kritikák. Beethoven-, Bach-, Glazunov-, Kodály-, Debussy-, Zsolt- és Hubay-műveket adott elő egyforma precizitással és művészi érzéssel. Különösen Beethoven A-dur szonátáját és Bach A-moll szonátáját játszotta kiemelkedő virtuozitással. Koromzay Dénes előtt gyönyörű karrier áll és megériük még — talán hamarabb is mint bejósolni lehetne — hogy büszkének leszünk az Aradról elszármazott Koromzay Dénes sikereire, aki különben sógora Lőcs Gyula Ganz-gyári mérnöknek, Lőcs Rezső, Arad volt polgármestere fiának, tehát rokon kapcsolatok is fűzik ehhez a városához.

— **HÓPREGNÓZIS.** *Hajlam csapadékosra és némi enyhülésre.*

— **A király a busteni-i papírgyár ünnepségén.** Bucarestből jelentik: Busteniben ma ünnepelték a papírgyár fennállásának 80 éves jubileumát. Az ünnepségen a király is részt vett, továbbá Vasilescu Carpen kereskedelmi miniszter és számos előkelőség élén, Tranculasi volt miniszter. Az uralkodó a gyár tulajdonosait, a Schiel testvéreket kitüntette. A gyár most 1006 belföldi és 32 külföldi munkással dolgozik.

— **Metes alminiszter nem mond le.** Bucarestből jelentik: Az „Epoca” valószínűnek tartja, hogy Metes alminiszter munkakörét kibővíti és ezzel valószínűleg kielégítik, úgy, hogy eláll lemondási szándékától.

— **Új katonai törvény készül.** Bucarestből jelentik: A parlament új ülészakájában benyújtandó törvényjavaslatok között számos katonai jellegű javaslat szerepel. Ezek között szerepel a katonai büntetőtörvény reformja, újonctörvény, műszaki csapatok felállítása, továbbá a községek és megyék katonai természetű kötelezettségeiről (katonai épületek emeléséről) szóló törvényjavaslat.

— **Venizelosz elutazott Rómából.** Rómából jelentik: Venizelosz görög miniszterelnök ma elutazott az olasz fővárosból. A bucsunál megjelent a külügyminisztériumi államtitkár, a görög követ, valamint számos diplomáciai előkelőség.

— **Hivatalos értesítés a jóvátételi komercencia elhalasztásáról.** Bucarestből jelentik: Zanceanu, Románia jóvátételi delegátusa, táviratilag értesítette a kormányt, hogy a jóvátételi komercenciát bizonytalan ideig elhalasztották.

— **A köztársasági csapatok visszaállították a rendet Katalóniában.** Madridből jelentik: A kommunista forradalmi mozgalmak veszélyes méretű kilengéseit, a köztársasági reguláris csapatoknak péntek estére sikerült Katalóniában megfékezni. Az aránylagos nyugalom mindentűz helyreállt, kivéve Malagát, ahol a szindikálisták továbbra is szítják a felizgatott tömegek lázongó hangulatát.

— **Eltemették Telléry Gyulát.** Budapestről jelentik: Ma délután helyezték örök nyugalomra a rákoskeresztúri temetőben Telléry Gyulát, a tragikus körülmények között elhunyt lapszerkesztőt. A temetésen az újságíró-társadalom reprezentánsai teljes számban megjelentek.

Bonyodalmas per a pécskai mozi
A vitás szerződés — Az egyoldaluan fel-
bontott társas viszony vetítőgépe körül

Érdekes ügyet tárgyalt ma az aradi törvényszék második szekciója. Mintegy két évvel ezelőtt Steiner Rezső vett egy filmgépet a temesvári filmcentrálótól, amelyet váltóval fizetett és amelyet Gieszner irt alá. Steiner azután a gépet eladta Berkes Imrénnek, aki azzal a szándékkal vette meg, hogy azt Pécskán használja, ahol mozit bérelt ki. Az eladásról Giesznernek is volt tudomása. Később azután Steiner és Berkes úgy egyeztek meg, hogy a mozit közösen bérlik és így közös haszonra dolgoznak. Amikor a mozi nem

ment jól, Steiner visszatért Aradra. Gieszner és Steiner ezután beperelték Berkes Imrét a nemfizetett részletekért, azzal érvelve, hogy a gépet eladták és nem kötődtek társasági szerződéshez. A törvényszék több tanút hallgatott ki, akik mind igazolták, hogy Steiner és Berkes társak voltak és így a részletek nem voltak esedékesek a gépért. A törvényszék rövid tárgyalás után felmentette Berkes Imrét. Az ügynek minden valószínűség szerint azonban nem ez lesz a befejezése, mert Berkes feljelentette Steinert és Giesznert hatóság előtti tárgyalásáért.

— **Kiköltöztek a diákok egy diákotthonból — bosszúból.** Belgrádból jelentik: Annak a diákotthonnak nyolcszáz diákja, amelyet Sándor király alapított, ma a rektorral folytatott hosszas tárgyalás után az otthonból kiköltözött. Az épület holnaptól kezdve teljesen üresen áll.

— **Diáküntetés a berlini egyetemen.** Berlinből jelentik: Az egyetem előcsarnokában ma délelőtt a különböző politikai pártállású diákok között súlyos verekedés támadt. Mivel a pedellusok a verekedőkkel szemben tehetetlennek bizonyultak, értesítették a rendőrséget, ahonnan csakhamar egy szakasz rendőr érkezett a helyszínre és a verekedő egyetemi hallgatókat kiszorította az épületből. A diákok egyrésze az udvarra vonult, ahol folytatni akarták a verekedéseket. A rendőrök kénytelenek voltak gummibotjaikat használni és pár perc alatt sikerült is a diákokat innen is kizavarni. A rendőrség hét diákot letartóztatott.

— **Anarchista központ Sadagorában.** Bucarestből jelentik: Az Ordinea szerint a bukovinai Sadagorában egy anarchista társaságot fedeztek fel. A házkutatások alkalmával számos anarchista röpiratot és szervezeti utasítást találtak. Az ügyből kifolyólag eddig 25 embert tartóztattak le.

— **Aláírták a román—olasz barátsági szerződést.** Bucarestből jelentik: Rómában tegnap aláírták a román—olasz barátsági szerződés hat hónapos meghosszabbítását. Az egyezményt olasz részről Grandi külügyminiszter, román részről Danescu római román ügyvivő írta alá.

— **Meghalt dr. Fülöp György Géza volt borosjenői ügyvéd.** Fülöp György Géza dr. a háború előtt folytatott ügyvédi praksist Borosjenőn, ahol köztisztviselőként álló ember volt és általános szeretetnek örvendett. Borosjenő társadalma őszintén sajnálta mikor eltávozott. Vácra költözött, ahol tovább folytatta ügyvédi praksisát, később leányához költözött Budapestre és itt tartózkodott egészen haláláig. Rövid szenvedés után 74 éves korában most hunyt el Budapesten. Halálának híre őszinte részvétet keltett aradi és borosjenői ismerősei körében.

— **Álarcos banditák megölték és kiraboltak egy vasuti őrt.** Bucarestből jelentik: A lasi—chisenevi vasútvonalon, Bucaveci vasútállomáson, borzalmas rablógyilkosság történt. Álarcos banditák megtámadták Duprava Simon vasuti őrt, leszúrták, majd pedig kirabolták az őrházat. A csendőrség erélyes nyomozást vezetett be az álarcos banditák kézrekerítésére.

— **A hazatért hadifogoly tragédiája.** Berlinből jelentik: A németországi Neuern községben egy volt hadifogoly most tért haza. Szülei nem ismertek rá, de azért megengedték, hogy éjszakára náluk maradjon. A hadifogoly édesanyja, aki nem tudta, hogy fiáról van szó, éjszaka egy fejszével meggyilkolta és az áldozatnál lévő nagyobb összegű pénzt elvette. Amikor másnap megtudta, hogy saját fiát gyilkolta meg, öngyöngeni kezdett.

— **Teljesen leégett az athéni színház épülete.** Athénből jelentik: Ma este előadás közben tűz keletkezett az athéni városi színházban. A színház nézőtere zsúfolásig volt közönséggel, akik között leírhatatlan pánik keletkezett, azonban szerencsére mindenkinek még idejében sikerült az égő színházból kimenekülni. Emberéletben nem eset kár. A színház épülete teljesen elégett.

Naponként változik a pengő
árfolyama

Befolyásolja a szinarany ára

A pengő árfolyama körül az utóbbi napokban rendkívül érdekes jelenségeket tapasztaltak. A magyar valuta árfolyama ugyanis az utóbbi napokban nagyobb esést szenvedett, míg ma ismét bizonyos emelkedés volt tapasztalható. Így tegnap egy dollár árfolyama Budapesten 8,30 pengő volt, míg néhány nappal ezelőtt egy dollárért csak 7,57—7,60 pengőt fizettek. Ma aztán egy dollár árfolyama ismét 8 pengő volt. Nálunk a pengő tegnap a néhány nap előtti 22,30—22,50-es árfolyamról 21-re esett, míg az árfolyama ma ismét 21,40—21,50-re emelkedett. A pengő áresését egyrészt a szinarany budapesti áremelkedésével hozzák összefüggésbe. A szinarany kilogrammjának ára ugyanis néhány nap alatt 5400—5500 pengőről 6000 pengőre emelkedett. Általános azonban az a vélemény is, hogy a pengő árfolyamnullázása külpolitikai eseményekre vezethető vissza.

Fiatal segédek is felvehetőek
ezenül a Tanoncotthonba

Havi hatszázötven lejért kapnak lakást és teljes ellátást.

A városi interimár-bizottsági ülésen ma indítvány hangozott el, hogy Aradváros vezetősége emelje fel a tanoncotthon havi díjait. Ezzel kapcsolatosan az interimár-bizottság elnöke azt az eszmét vetette fel, hogy a tanoncotthonok nagy számára való tekintettel mondja ki határozatilag a város vezetősége, hogy ezenül a módot nyújt a fiatal segédeknek is arra, hogy elhelyezkedhessenek a városi tanoncotthonban. Az interimár-bizottság úgy döntött, hogy ezt lehetővé teszi: egyben pedig a tanoncotthon havi díját az eddigi 500 lejről havi hatszázötven lejre emeli fel. Ezért az összegért tehát nemcsak az ipari tanoncok, hanem a fiatal segédek is teljes ellátást, lakást és szakszerű oktatást nyerhetnek a város tanoncotthonában.

— **Radu Cornel dr. Temesvárra utazik.** Az aradi interimár-bizottság elnöke szombaton a kora reggeli órákban autón Temesvárra utazik. Értésüléseink szerint a kerületi vezérfelügyelőséget látogatja meg. Radu dr. még a délelőtti folyamán visszatér hivatali helyiségébe, hogy a szombate esti munkanélküli bál teendőit meg ellássa.

— **A milliós sorsjegy a nagyváradi vizsgálóbíró pánccsokrányében.** Nagyváradról jelentik: Pless Bélának sok bonyodalomra okot adott milliós sorsjegye, ma érkezett meg a nagyváradi vizsgálóbíróhoz. A nyertes 24.812. számú sorsjegyet a vizsgálóbíró a nagyváradi ügyészség pánccsokrányében helyezte el.

— **Felmentés a hatóság elleni erőszak vádjától.** Az aradi törvényszék ma tárgyalta Svager Mihály, Kaiser Mihály és Kaiser Antal szentlányfalvai legények ügyét. A legényeket hatóság elleni erőszakkal vádolták, mert megverték Türich Péter községi rendőrt. A törvényszék kihallgatta a vádlottakat, majd kihirdette az ítéletet. A három legényt a bíróság felmentette, azzal az indokolással, hogy Türich Péter nem volt szolgálatban mikor ez az incidens történt és a legényekkel mulatott együtt.

KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY

Az üzletbérek háromszorosa vagy ötszöröse képezi a kereskedőknél az adókvetési minimumot

Leérkezett a patenta fixa végrehajtási utasítása az aradi pénzügyigazgatósághoz
— Az adókvető bizottság belátásától függ, hogyan határozzák meg az adóalapot
— A veszteséggel dolgozó vállalatok alaptőkéjük egy százalékát fizetik adóba

A pénzügyminiszter — mint ismeretes — Erdélyre is kiterjesztette az eddig csak a Regátban érvényben levő ugynevezett patenta fixat, amely a kiskereskedők és iparosok adóját három évre állapítja meg. Ezzel kapcsolatban az adóhivatalok most állították össze azoknak a kereskedőknek és iparosoknak névjegyzékét, akiknek évi jövedelme nem haladja meg a 150 ezer lejt.

A kimutatásokat most vizsgálják felül az aradi pénzügyigazgatóságon, hogy az adókvetések alapjául szolgáló közeparányos kiszámításban nincs-e tévedés. A patenta fixa révén sokan hátrányosabb helyzetbe kerülnek, de vannak hátrányai is a törvénynek, mert a kvető-bizottság szigorúan ragaszkodik a közeparányos alapján adózó jövedelemhez és eszerint történik az osztályozás. Ami a bizottság munkáját illeti, az technikai természetű. A rendelkezésre álló adatok alapján osztályozzák az iparosokat és kereskedőket a patenta fixa adó alá. Felesleges, hogy ezen az osztályozáson az érdekelték jelen legyenek, mert az osztályozás ellen felelősséget nem lehet. Az osztályozásba való sorolás után a bizottság munkája a rendes évi adókvető-bizottságok elé kerül, erre a tárgyalásra pedig már az adózó is idézést kap. Itt tudja meg az érdekelt, hogy a patenta fixába került és előadhatja esetleges kívánságait. Azonban a törvény annyira határozott, hogy az adókvető-bizottságnak ragaszkodni kell az osztályozáshoz és csak abban az esetben lehet ezt revidálni az adókvetés alkalmával, ha esetleg a jövedelem kiszámításánál tévedés történt. Az adókvetés kiinduló pontja a három utolsó év jövedelmének a közeparányosa. Külön eljárás alá tartoznak azok, akik csak két éve, egy esztendőre, vagy tavaly óta adófizetők. Ezek is beke-
 rülnek a patenta fixába.

Sokkal szigorúbb az a törvény, amely a százötvenezer lejen felüli jövedelemmel rendelkező kereskedőkre és vállalkozókra vonatkozik. Itt a törvényhozó szigorú volt és megállapítja, hogy bizonyos adókvetési minimumot el kell érni. Egy kereskedő például százötvenezer lejt jövedelem után kéri adójának a megállapítását és ezt könyveivel, esetleg mérleggel igazolja. A mérleg és az üzleti könyvek nem kötelezők abban az esetben, ha ez a bevallott és kimutatott jövedelem nem éri el a minimumot. A minimum kiszámítása következőképpen történik: Ha az adózónál, aki

százötvenezer lejt vallott be, vállalatának vagy üzletének helyisége után a lakbérérték évi hatvenezer lejt tesz ki, akkor a bizottságnak módjában áll ezt a hatvenezer lejt hárommal, vagy ötten megszorozni. Tehát az adott esetben mérlegelés alapján megelégedhetik a bizottság az üzleti könyvek által kimutatott jövedelemmel, amely a lakbérérték háromszorosának megfelel, azonban ha úgy találja, hogy az illető külső életkörülményei magasabb jövedelemre engednek következtetni, úgy a hatvenezer lejt lakbérértéket ötten szorozza meg és így háromszázezer lejt után veti ki az adót.

Speciális engedélyhez kötötte a magyar kormány egyes cikkek behozatalát

A tűzifa és minden egyéb faáru is a rendelkezés alá esik — Különdíj fejében az áru értékének fél százalékát kell lefizetni

Budapestről jelentik: A Magyar Hivatalos lap holnapi száma rendeletet közöl, amely egyes külföldi áruk behozatalát speciális miniszteri engedélyhez köti. A rendelet tárgyi felsorolásában a következő áruk és értékek szerepelnek: sajtók, alma, tűzifa, faszén, fűrészelt fa és minden más egyéb faáru, közön-

séges papiroselem és minden más papírosáru, a rotációs-papíron kívül. Speciális miniszteri engedély kell még a rádiókészülékek és kerékpárok behozatalára is. A rendelet előírása szerint a behozott áruk értékének félszázalékát külön díjként kell lefizetni a magyar vámhatóságokhoz.

Ami a vállalatokat és részvénytársaságokat illeti, amelyek veszteséggel dolgoztak, ezeket a törvény arra kötelezi, hogy alaptőkéjük egy százalékát adó címén fizessék, de csak abban az esetben, ha a veszteség ellenére tovább működnek. A veszteséget alapos vizsgálatok után állapítják meg, de a nyereséggel dolgozó vállalatok mérlegeibe is betekintési joga van az adókvető-bizottságnak.

Két millió pengőt keresett szárított gyümölcs exportálásával egy kecskeméti vállalkozó

A vállalat 100 pengővel indult — A tiroli fiatalember vette észre azt a kincset, amely mellett a kecskeméti elhaladtak

Budapestről jelentik: Érdekes karrierről beszélnek ma Budapesten, amely példája az üzleti élelmességnek és a — szerencsének. Ezelőtt tíz évvel egy Platter nevű tiroli fiatalember 100 pengővel Magyarországra érkezett és szétnézett, hogy mihez lehetne ezzel a „tőkével” kezdeni. Lement Kecskemétre, a magyar gyümölcstermelés eldoradojába. Láta, hogy sok a hullott, romlandó, kárbavesztett gyümölcs, amelyet nem lehet sehoh sem értékesíteni. Bekapcsolódott a gyümölcskereskedelemben s ezzel 5000 pengőt, azonkívül számos értékes tapasztalatot szerzett. Hét évvel ezelőtt felállított egy kis szárítókemencét, annak a gyümölcsnek a feldolgozására, amelyért alig kellett pénzt adnia. Hiszen ugyszólván az árokba és a szemétdombra került a renge-

teg gyümölcs, olyan bő az Alföldön ez az áldás.

Aztán elkezdett levelezni mindenfelé Európába, főleg az északi államokkal keresett kapcsolatot, mert ott nem terem édes és izes gyümölcs s importból fedezik a szükségletet. Az üzlet megindult. Észak-Németország, Svédország, Danzig, Finnország, sőt Anglia egyre több aszalt gyümölcsöt keresett. A Platter-féle kecskeméti aszalótelep egyre nőtt, egyre több szárítókazánnal dolgozott és egyre több gyümölcsöt dolgozott föl. Üzemébe bekapcsolta a főzeléknek, pl. a hagymának a szárítását is és ma már 6 látja el szárított konzervhagymával a tengeren járó hajókat, ahol a nyers hagyma megromolna.

Ma 300 munkással dolgozik a tiroli fiatalember s vagyonát 2 millió pengőre becsülik: ennyit jövedelmezett ügyességgel és élelmességgel az, amit a magyar termelő „hulladék” gyanánt kezelt. Ma már Bulgária is ajánlatot tett a kecskeméti gyárnak, hogy nála is csináljon fiókot. Hát nincsen-e igaza annak az állításnak, hogy „a pénz az uccán hever?”

— Hatszázmillió frankos kölcsönt kapott Csehszlovákia. Párisból jelentik: Csehszlovákia 600 millió frankos kölcsönére vonatkozó szerződést Flandin és Ossucki követ ma aláírták. A szerződés a törvényhozás elé fog kerülni. A kölcsön visszafizetésére meghatározott határidő öt év.

— Az őszibarackfa metszését ismerteti a Növényvédelem és Kertészet most megjelent, legújabb száma. Cikküket közöl a melegágy-készítés hibáiról, a gyümölcsfáknál alkalmazandó műtrágyákról, a gyümölcsfaültetési tervek készítéséről, az alma- és körtefák permetezéséről, a mák termesztéséről, stb. A dusan illusztrált két szaklapból a Növényvédelem kiadóhivatala (Budapest, VIII., Rákóczi-ut 51., IV. emelet 5.), e lapra való hivatkozással, egy alkalommal ingyen küld mutatványszámot.

A globális adó fizetése alól is mentesül a házadómentességet élvező háztulajdonos

Az ideai vallomásokban azokat a házakat is be kell jelenteni, amelyek adómentessége még nem járt le. A benyújtás határideje február elseje

Ma rendelet érkezett a pénzügyigazgatósághoz, amely kiegészítette a házadómentességre vonatkozó törvényt. Mint ismeretes, az új törvény husz évi, csökkenő adómentességet biztosít az ingatlanoknak és ez a rendelet az ideai adókvetéseknel lép hatályba.

Az új törvény szerint, minden új ház tíz évig teljes adómentességet élvez, tíz évtől 15 évig 75 százalékos és 15—20 évig 50 százalékos az adómentessége.

A rendelet kötelezi a háztulajdonosokat arra, hogy a házadómentességre szóló igényüket az adókvető bizottságoknak jelentsék be. A bejelentési határidő 1932. február elseje. A rendelet szerint, ezt a bejelentést a háztulaj-

donos nem köteles külön megtenni, elegendő, ha a rendes adóbevallási ivben a globális adó rovatnál utal arra, hogy az új adómentességi törvény alapján igényt tart a husz évi házadómentességre.

Ez a házadómentesség vonatkozik azokra a házakra is, amelyek eddig is házadómentességet élveztek, de ezt is a háztulajdonosoknak az adóbevallási ivben, vagy külön kérni kell.

Az új házadómentesség már csak azért is nagyon fontos, mert arra az időre, amíg az új ház házadómentességet élvez, a háztulajdonos a globális adó fizetése alól is mentesül, természetesen olyan arányban, mint amilyen a házadómentesség.

